

Icoana Soborului Sfințelor Femei Române

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Sfintele femei și familia creștină

Sfântul Sinod a dedicat acest an familiei creștine și sfințelor femei care au avut și au un rol deosebit în viața noastră spirituală. Citim în Cartea Facerii că „a făcut Dumnezeu pe om după chipul Său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat și femeie. Și Dumnezeu i-a binecuvântat, zicând: «Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pământul...» (Facere 1, 27-28).

În acest context, în mod special subliniem rolul femeii în iconomia mântuirii și importanța ei în creșterea copiilor și în educarea lor. Ne aducem aminte cu evlavie de mamele și bunicile noastre, care ne-au crescut și au dat o direcție creștină educației noastre. Este adevărat că în vechime au fost și atitudini negative la adresa femeilor, iar în lumea secularizată de astăzi unele n-au preocupări spirituale, dar mamele bune și credincioase rămân fidele vocației și credinței lor. Sfântul Pavel, referitor la preocupările spirituale zice: „Nu mai este iudeu, nici elin; nu mai este nici rob, nici liber; nu mai este parte bărbătească și parte femeiască, pentru că voi toți una sunteți în Hristos Iisus” (Galateni 3, 28).

Învățătura Domnului Hristos dă mare importanță misiunii femeii. La evrei, ca și la arabi, nu puteai saluta o femeie pe stradă, și cu atât mai puțin să vorbești cu ea. Însă Arhanghelul Gavriil s-a închinat Maicii Domnului. Mântuitorul a stat îndelung de vorbă cu femeia samarineancă la fântâna lui Iacov, a laudat credința cananeencii, a apreciat pocăința Mariei Magdalena, a tămăduit-o pe femeia gârbovă și a laudat dărnicia femeii văduve și sărace.

Întruparea Domnului Hristos a avut loc prin femeie, prin Preasfânta Fecioară Maria, iar când a înviat din morți primele care L-au văzut au fost femeile mironosițe. Lucrarea lui Dumnezeu se face prin femeie nu numai datorită faptului că biologic colaborează cu El, ci și pentru că este „plină de har”, pentru că prin rugăciune ține legătura cu lumea duhovnicească și cu izvoarele tainice ale vieții.

Ioan Alexandru ne relatează că în una din frescele Voronețului, „bărbatul ară, femeia toarce lâna oilor și leagănă pruncul înfășat în scutece”¹, subliniind faptul că ea, pe lângă faptul că aduce copiii la viață, are și preocupări spirituale.

Paul Evdokimov afirmă că femeia are capacitatea fiziologică de a naște prunci, capacitate care provine din structura sa spirituală. Femeia nu-i maternă pentru că fizicul său îi permite să nască, ci din spiritul său matern decurge facultatea fiziologică și puțința anatomică de a naște. La fel și bărbatul are robustețe fizică și virilitate pentru că din punct de vedere spiritual posedă o structură ce corespunde bărbăției².

Înțelegem că specificul harismatic al femeii și specificul harismatic al bărbatului vin dintr-o realitate comună. Această realitate a fost dată la început ca sursă și este propusă apoi ca țintă de atins, trecând de la diferențierea elementelor complementare la integrarea lor în împărăția lui Dumnezeu, unde „nici nu se însoară, nici nu se mărită, ci sunt ca îngerii lui Dumnezeu în cer” (Matei 22, 30).

În cartea celebră „Femeia și salvarea lumii” Paul Evdokimov se oprește la Maica Domnului, dar ne face să înțelegem și rolul deosebit pe care femeia creștină l-a avut în Rusia Sovietică și în celelalte țări comuniste atunci când religia a fost scoasă din școli, iar filozofia oficială era cea atee.

Cine a salvat spiritualitatea? Mama și bunica! Ele îi învățau și-i educău pe copii, ba chiar pe bărbați, să aibă o viață creștină normală, să se roage lui Dumnezeu, să cinstească Biserica. Nu ne-a bucurat faptul că la revoluția anticomunistă tinerii noștri ziceau „Tatăl Nostru” și cântau „Cu noi este Dumnezeu”? În această atitudine se intuia rolul femeii creștine. Femeia creștină care o are ca model pe Maica Domnului. Învățătura despre Maica Domnului are în Ortodoxie un loc bine definit și o importanță deosebită, pentru că stă în legătură cu învățătura despre Mântuitorul Iisus Hristos și mântuirea lumii. Deosebita cinstită pe care Biserica Ortodoxă o acordă Maicii Domnului se întemeiază pe o serie de prerogative pe care le are Preasfânta Fecioară Maria.

Aceste prerogative sunt: învățătura că Maica Domnului este Născătoarea de Dumnezeu (theotokia); învățătura despre pururea fecioria Maicii Domnului (aeiparthenia); învățătura că Maica Domnului este mai presus de orice făptură (mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii...); curăția și lipsa de păcate personale; calitatea Maicii Domnului de pururea rugătoare pentru noi păcătoșii către Domnul Hristos.

Datorită acestor prerogative o preacinștim pe Maica Domnului (hyperdulia) și ne punem nădejdea în rugăciunile ei. Ele se întemeiază pe Sfânta Scriptură și pe Sfânta Tradiție, dar și pe experiența de viață a Sfinților Părinți și a oamenilor credincioși. Ori-

¹ Ioan Alexandru, *Iubirea de Patrie*, Editura Eminescu, București, 1985, p. 93.

² Paul Evdokimov, *La femme et le salut du monde*, Paris, 1978, p. 17.

DIN SUMAR:

– „Un mare ierarh: Episcopul Nicolae Ivan”.

Necrologul publicat de pr. acad. Ioan Lupăș în presa epocii

– DIAC. CȘ II DR. MIRCEA-GHEORGHE ABRUDAN.....(p. 3)

– Recunoștință Episcopului Nicolae Ivan (1855-1936)

– PR. GHEORGHE DRAGOȘ BRAICA.....(p. 4)

– Nunta din Cana (In. 2, 1-12).

Simbolismul euharistic al minunii și

noua comunitate mesianică din jurul Maicii Domnului

– PR. PROF. UNIV. DR. STELIAN TOFANA.....(p. 5)

cum, Maica Domnului rămâne exemplul absolut pentru femeile creștine și pentru noi, pentru toți.

Familia creștină pune în practică învățăturile pe care le tragem de la Maica Domnului și de la femeile cu o viață sfântă. Cum remarcă Paul Evdokimov, dacă Maica Domnului s-a învrednicit de nașterea trupeză a Mântuitorului, adevăratele femei creștine Îl nasc pe Hristos duhovnicește în sufletele soților și copiilor lor, sau a altor persoane apropiate³.

Din intensitatea cu care femeile mironosițe și urmașele lor trăiesc realitățile duhovnicești rezultă puterea de mărturisire a credinței și de transmitere a bunelor tradiții și obiceiuri creștine.

Îl amintesc cu drag pe preotul și scriitorul Ioan Alexandru care, referitor la familia creștină, scrie câteva rânduri deosebite: „Familia este întemeiată pe cea mai trainică dimensiune a Universului care nu pierde niciodată, și aceasta este dragostea. Iar dragostea adevărată începe cu jertfa de sine, pentru că numai unde stăpânește spiritul jertfei de sine este locul larg de viațuire pentru celălalt...”⁴. Iar familiile trainice stau la temelie a unei patrii: „Locul unde se întemeiază rânduiala unei Patrii și statornicii, în spiritul legilor morale, al jertfei de sine, al răbdării, încrederii și dragostei este acest cuib arhaic și sacru unde doi oameni, mai întâi un tânăr bărbat și o fată se hotărăsc să-și unească viața în cuget și simțire...”⁵.

Manualele de morală creștină zăbovesc asupra înțelesului pe care-l are familia în lumina moralei creștine. „Familia este prima și cea mai mică celulă a organismului social”⁶. Ea a fost întemeiată la crearea omului (Facerea 1, 27-28).

Însușirile ființiale ale familiei, întemeiate pe învățătura creștină, sunt: „unitatea, trăinicia, sfințenia și egalitatea între soți. Iar scopul ei este: înmulțirea neamului omenesc, ajutorul reciproc, înfrânarea trupeză și îndeosebi stabilirea unei stări desăvârșite în dragostea dintre soți”⁷.

Meditând la familie, profesorul Georgios Mantzaridis zice că „unirea dintre bărbat și femeie constituie o taină care se raportează la taina unirii dintre Hristos și Biserica. Cu alte cuvinte, unirea aceasta se prezintă ca simbol al unirii dintre Hristos și Biserica”⁸.

Familia este comuniunea formată din părinți și copii. Temelia ei se pune prin taina Cununiei. Scopul ei este lărgirea împărăției lui Dumnezeu. Când mama naște un copil zidește o nouă biserică lui Dumnezeu, un sfânt locaș de închinare. Mama este femeia care primește să fie binecuvântată de Dumnezeu care spune împreună cu Maica Domnului „Iată roaba Domnului. Fie mie după cuvântul tău!” (Luca 1, 38).

În general, mama se ocupă de formarea copiilor. De aceea, îl voi cita pe Octavian Goga în acest sens: „Și par'c-aud pocnet de bici / Și glas stăruitor de slugă, / O văd pe mama-n colțul șurii, / Așază-ncet merindea-n glugă... / Înduioșată, mă sărută / Pe părul meu bălan, pe gură / -Zi Tatăl nostru seara, dragă, / și să te porți la-novățatură!”⁹.

Se vede limpede că mama este interesată și de formarea spirituală a copiilor și de formarea intelectuală. Preocupările misionare ale mamei în familie nu se opresc numai la copiii, ci se răsfrâng și asupra soțului. De fapt, știm încă de la Sfântul Pavel că sursa credinței este mama și bunica. Scriindu-i lui Timotei zice: „Îmi aduc aminte iarăși de credința ta neprefăcută care, precum s-a sălășluit întâi în bunica ta Loida și în mama ta Eunichi, tot așa sunt încredințat că și întru tine” (2 Timotei 1, 5).

În patrimoniul spiritual universal și național, cele mai emoționante pagini sunt închinare mamei, pentru că orice

personalitate și-ar putea începe autobiografia cu cuvintele: „La început a fost mama”. Să ne gândim numai la veacul de aur al creștinismului, care a dat atâtea personalități: Sf. Atanasie cel Mare, Sfântul Vasile cel Mare, Sf. Grigorie de Nyssa, Sf. Grigorie de Nazianz, Sf. Ioan Gură de Aur, Fericitul Augustin și mulți alții. Sfântul Vasile cel Mare încă din copilărie a fost format de bunica lui, Macrina, și de mama lui, Emilia.

Pe Nona o caracterizează fiul ei, Sfântul Grigorie de Nazianz: „Dacă tatăl era podoaba bărbaților, mama era podoaba femeilor și nu numai podoabă, dar și mod de virtute. Mama – să spun într-un cuvânt – soție a unui asemenea om și de-o prețuire egală – era din părinți evlavioși, ea însăși evlavioasă. Femeie la trup, ea întrecea la caracter pe orice bărbat”.

Mama Sfântului Ioan Gură de Aur, Antuza, strălucită femeie, a rămas văduvă la 20 de ani, și s-a dedicat creșterii fiului ei, fără să se mai căsătorească. Virtutea acestei mame l-a uimit pe celebrul retor Libaniu. Curăția și înălțimea morală la care-și ducea văduvia l-au făcut să exclame cuvinte ce încununează și pe mamă și fiu: „Ah, ce femei au creștinii!”¹⁰.

Ce să zicem de mama Fericitului Augustin, Monica, care prin rugăciunile ei și-a convertit fiul? „Și ai trimis mâna Ta din înălțime și din acest întuneric adânc ai scos sufletul meu, când pentru mine plângea înaintea Ta mama mea, credincioasa Ta, mai mult decât plâng mamele înmormântarea trupurilor noastre. Căci ea vedea moartea mea, vedea prin credința și spiritul pe care îl avea de la Tine, și ai auzit-o Doamne. Ai auzit-o și nu i-ai disprețuit lacrimile, când, curgând, udau pământul sub ochii ei, în orice loc al rugăciunii, ai auzit-o”¹¹.

Am mai putea da multe exemple, dar ne oprim aici, și tragem concluzia că atunci când vorbim de familia creștină nu putem fi indiferenți sau reci. Cum spune Nicolae, Mitropolitul Ardealului: „familia este un sanctuar, căminul sfânt al tuturor virtuților creștine”¹². Ea este biserica mică. Prezența lui Hristos în ea face ca familia să fie un organism în care pulsează veșnicia. Dacă Biserica este mireasa lui Hristos, fiecare familie, întrucât face parte din Biserica, poate fi scotită tot o mică mireasă a lui Hristos.

Am zis că anul acesta este dedicat de către Sfântul Sinod familiei creștine și sfințelor femei. Încă n-am pomenit de faptul că în neamul nostru au trăit multe femei cu o viață curată. Unele sunt canonizate, altele vor fi canonizate anul acesta.

Sunt celebre mamele Sfântului Ștefan cel Mare, a Domnitorului Mihai Viteazu, a Sfântului Andrei Șaguna, a Cuviosului Petroniu Tănase, a Sfântului Dometie cel Milostiv și multe altele. Pe vremea când eram preot la Turda am cunoscut o femeie cu o viață sfântă: lelea Anastasia Giurgiuman.

Sigur că nu putem fi fără obiectivitate, observând că azi și secularizarea își spune cuvântul ei. A fost o mare biruință că religia a intrat în școală. Noi știm că Sfântul Mucenic Liviu Galaction de la Cluj a murit în temnița de la Aiud tocmai pentru că a alcătuit o programă de catehizare.

Și atunci, când peste săptămână toți copiii fac religie la școală, dar duminica numai un număr sunt la biserică, vedem faptul că și spiritul secular își are influența lui. Noi credem că femeile noastre credincioase își vor avea cuvântul lor puternic în familiile pe care le ocrotesc.

Toată admirația noastră pentru femeile credincioase și pentru familiile lor.

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Canonizarea a 16 femei cu viață sfântă

N în ziua de marți, 1 iulie, 2025, în Aula Magna „Teoctist Patriarhul” din Palatul Patriarhiei, sub președinția Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, s-a desfășurat ședința de lucru a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române.

Sfântul Sinod a aprobat canonizarea a 16 femei cu viață sfântă (mucenițe, monahii, soții de domnitori, mame de sfinți și mărturisitoare). Aceste sfinte sunt:

- Doamna Maria Brâncoveanu (1661-1729), soția Sfântului Voievod Martir Constantin Brâncoveanu, **cu titlatura de Sfânta Doamnă Maria Brâncoveanu și cu cinstire în data de 16 august;**

- Schimonahia Filofteia Antonescu de la Mănăstirea Pasărea (jumătatea sec. al XVIII-lea – 1833), **cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Filofteia de la Pasărea, mama Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica și cu cinstire în data de 12 aprilie;**

- Monahia muceniță Evloghia Țârlea de la Mănăstirea Samurcășești-Ciorogârla (1908-1949), **cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Muceniță Evloghia de la Samurcășești și cu cinstire în data de 19 decembrie;**

- Schimonahia Elisabeta Lazăr de la Mănăstirea Pasărea (1970-2014), **cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Elisabeta de la Pasărea și cu cinstire în data de 5 iunie;**

- Monahia Platonida (1487-1554), soția Sfântului Voievod Neagoe Basarab, **cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Platonida de la Argeș (fostă Despina Milița, soția voievodului) și cu cinstire în data de 26 septembrie;**

- Mândalina Cătălinici (1895-1962) **cu titlatura de Sfânta Magdalena de la Mălăinița și cu cinstire în data de 15 octombrie;**

- Schimonahia Mavra de pe muntele Ceahlău (sec. XVII-XVIII) **cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Mavra de pe Ceahlău și cu cinstire în data de 4 mai;**

- Schimonahia Nazaria, prima stareță a Mănăstirii Văratice (1697-1814), **cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Nazaria de la Văratice și cu cinstire în data de 17 august;**

- Schimonahia Olimpiada, ctitora Mănăstirii Văratice (1757-1842), **cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Olimpiada de la Văratice și cu cinstire în data de 17 august;**

- Olimpia Tănase (1880-1967), mama Cuviosului Petroniu de la Prodromu, **cu titlatura de Sfânta Olimpia din Fărcașa și cu cinstire în data de 4 iulie;**

- Blandina Gobjila (1906-1971), învățătoare, 15 ani deportată în Siberia, **cu titlatura de Sfânta Mărturisitoare Blandina de la Iași și cu cinstire în data de 24 mai;**

- Monahia Elisabeta (Safta) Brâncoveanu (1776-1857), **cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Elisabeta (Safta) Brâncoveanu și cu cinstire în data de 17 august;**

- Anastasia Șaguna (1785-1836), mama Sfântului Ierarh Andrei Șaguna, **cu titlatura de Sfânta Anastasia Șaguna, mama Sfântului Ierarh Andrei Șaguna și cu cinstire în data de 1 decembrie;**

- Monahia Filotimia Manolache de la Mănăstirea Râmeț (1896-1989), mama Sfântului Cuvios Dometie cel Milostiv de la Râmeț, **cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Filotimia de la Râmeț, mama Sfântului Cuvios Dometie cel Milostiv și cu cinstire în data de 6 iulie;**

- Monahia Antonina Diaconu de la Mănăstirea Tismana (1923-2011), **cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Antonina de la Tismana și cu cinstire în data de 23 decembrie;**

- Monahia Matriona Ciupelea, stareță Mănăstirii Hurezi (1852-1935), **cu titlatura de Sfânta Cuvioasă Matriona de la Hurezi și cu cinstire în data de 5 mai.**

³ Paul Evdokimov, op. cit., p. 153.

⁴ Ioan Alexandru, Iubirea de Patrie, Editura Eminescu, București, 1985, p. 93.

⁵ Ibidem, p. 95.

⁶ Teologia Morală Ortodoxă, Vol. II, E.I.B.M.B.O.R., București 1988, p. 289

⁷ Ibidem.

⁸ Georgios Mantzaridis, Morala Creștină, Editura Bizantină, București, 2006, p. 289.

⁹ Octavian Goga, Poezii, Casa cărții de știință, Cluj-Napoca, 2001, p. 19.

¹⁰ Sfântul Vasile cel Mare, P.S.B. 17, București, 1986, p. 10.

¹¹ Fericitul Augustin, Scrise alese, P.S.B. 64, București, 1985, p. 98.

¹² Nicolae, Mitropolitul Ardealului, Studii de teologie morală, Sibiu, 1969, p. 351.

„Un mare ierarh: Episcopul Nicolae Ivan” Necrologul publicat de pr. acad. Ioan Lupaș în presa epocii

Diac. CȘ II Dr. Mircea-Gheorghe Abrudan

An 3 februarie 2026 se împlinesc nouăzeci de ani de la trecerea la cele veșnice a vrednicului de pomenire arhieru Nicolae Ivan, primul episcop al Vadului, Feleacului și Clujului. Ierarhul a rămas în conștiința noastră prin realizările sale edilitare remarcabile din municipiul Cluj-Napoca: Catedrala Ortodoxă, reședința eparhială din P-ța Avram Iancu și biserica Sf. Nicolae de pe str. Horea, cărora li se adaugă o serie de instituții culturale existente și în ziua de astăzi: Facultatea de Teologie, revista *Renașterea*, biblioteca și muzeul eparhial. În epocă, ierarhul s-a bucurat de aprecierile unanime ale contemporanilor săi, guvernul României organizându-i funeralii naționale în ziua de 6 februarie 1936. La slujba prohodului, săvârșit în catedrală, au fost rostite 12 panegirice și discursuri omagiale de către o serie de reprezentanți iluștri ai Sfântului Sinod (Mitrop. Nicolae Bălan), Academiei Române (Ioan Lupaș), Guvernului României (Constantin Angelescu), Senatului (Nicolae Bănescu), Armatei (Gen. Nicolae Marosin), municipalității clujene (Nicolae Drăganu), Universității „Regele Ferdinand I” (Florian Ștefănescu-Goangă), Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului (Pr. Sebastian Stanca), Frăției Ortodoxe Române (Sextil Pușcariu), Ligii Antirevizioniste (Onisifor Ghibu), Protopopiatelor Alba Iulia (prot. Alexandru Baba) și Cluj (prot. Nicolae Vasiu)¹.

Dintre toți vorbitorii, Ioan Lupaș, Nicolae Bălan, Onisifor Ghibu și Sebastian Stanca au fost cei ce l-au cunoscut cel mai bine pe omul și episcopul Nicolae Ivan, Lupaș și Ghibu fiindu-i elevi la școala din Săliște, iar Stanca cel mai longeviv colaborator la conducerea centrului eparhial clujean. O fotografie a immortalizat momentul discursului profesorului Lupaș la căpătâiul catafalcului fostului său dascăl de religie și protector din anii petrecuți la Sibiu. Vorbind în numele Academiei Române, al cărei membru de onoare episcopul Nicolae Ivan fusese ales în unanimitate în anul 1934, celebrul istoric și patriot ardelean a scos în relief principala însușire a defunctului, și anume „pornirea spre fapte, neastâmpărul și setea de creație, din care au izvorât numeroase inițiative și realizări, menite

Academicianul Ioan Lupaș rostind cuvântarea funebă în înmormântarea Episcopului Nicolae Ivan, în Catedrala din Cluj-Napoca.

a-i perpetua numele atât între credincioșii din Arhiepiscopia Sibiului, cât mai ales între cei din Eparhia Clujului”. Pentru Ioan Lupaș, episcopul Nicolae fusese „omul faptelor”, „creator de instituții religioase-culturale în capitala Transilvaniei, aici la Cluj”, motiv pentru care putea fi considerat „un om instituțional”, ale cărui „mari înfăptuiri și neprețuite servicii” au fost închinare „pe altarul credinței străbune, pe al iubirii de neam și de țară”. Discursul profesorului Lupaș a fost publicat în paginile periodicului eparhial *Renașterea* (XIX, nr. 7-8/1936), iar într-o formă extinsă în paginile revistei clujene *Gând românesc* (IV, nr. 2/1936) din februarie 1936. Panegiricul lupoșian surprinde foarte bine trăsăturile principale ale personalității episcopului Nicolae, motiv pentru care am considerat că este oportun să-l readuc în atenția noastră, a celor ce ne bucurăm de ctitoriile sale și-l pomenim mereu cu evlavie în rugăciunile noastre.

Anexă: Un mare ierarh: Episcopul Nicolae Ivan²

Când a fost sărbătorit Episcopul Nicolae Ivan în vara anului 1935, la Cluj, a împărtășit câteva amintiri despre părinții săi țărani din satul Aciliu³ (județul Sibiu), amintiri potrivite a da prețioase indicații cu privire la zestrea sufletească, ce i-a rămas ca dreaptă moștenire din partea lor.

Tatăl său Ioan Ivan, fiu de iobag, trecuse prin școala grănițerească din Orlat, înainte de anul 1848, iar după acest an al dezrobirii, ca om cu știință de carte a fost 15-16 ani neîntrerupt primarul comunei Aciliu. Cime cunoaște poporul din Aciliu, cu suflet aprig și neastâmpărât ca argintul viu, va înțelege că țăranul Ioan Ivan trebuie să fi fost înzestrat cu calități excepționale, ca să se poată menține atâta

timp la cârma poporului din satul său natal. Din aceste însușiri sufletești a transmis o parte și fiului său Nicolae, dreptcredinciosul Episcop al Vadului, Feleacului și Clujului.

Tot atât de prețioase sunt și amintirile despre iscusința, energia și spontaneitatea mamei sale Maria, femeie care într-o clipă foarte grea din viața soțului său a dat dovezi de o agerime și de un curaj admirabil, lămurind cu dibăcie uimitoare o situație dificilă și împlinind rolul de înger păzitor al familiei sale. Din îndrăzneala și spontaneitatea mamei sale a putut păstra Episcopul Ivan o moștenire de mare preț ca și cea transmisă din zestrea sufletească a tatălui său.

Decedatul ierarh a păstrat până la adânci bătrânețe un portret al său din timpul când era student în teologie la Sibiu. Portretul, care-l înfățișează alături de părinții săi Ioan și Maria Ivan, e un document de netăgăduită valoare istorică, servind ca o dovadă grăitoare despre bogăția sufletească a țăranimii, din coapsele căreia pot să răsară vlăstare impunătoare prin vrednicie și ispravă deplină, în orice brazdă ar fi chemate la muncă. Deși erau oameni înstăriți, după ce a terminat al doilea fiu al lor, Nicolae, cursul primar la școala din Săliște, temându-se de cheltuieli, nu l-au lăsat să-și continue studiile secundare la liceul din Sibiu, unde trimeseră pe fiul lor mai mare Ioan – ajuns mai târziu notar în Gura Râului: «Notarul Scurtu» din schițele⁴ lui Virgil Onițiu –, ci l-au dat să se deprindă cu negoțul în prăvălia lui Matei Gligor din Sibiu. Un an de zile s-a zbatut aici, ca pasărea în colivie, tânărul Nicolae Ivan, izbutind în cele din urmă să-și înduplece părinții a-i face cu puțință să urmeze și el cele 8 clase de liceu, după terminarea cărora s-a înscris la cursurile de teologie ale Seminarului Andreian.

Ca om al datoriei, ca prieten al progresului și ca român de necontestată vrednicie s-a afirmat Nicolae Ivan în cursul întregii sale activități publice, timp de o jumătate de veac și mai bine. Începându-și cariera ca învățător în Săliște, spre a o continua apoi ca preot la penitenciarul din Aiud, ca protopop la Alba-Iulia și Orăștie, ca redactor la *Telegraful Român*, ca asesor consistorial și profesor de religie la liceul de stat din Sibiu, încheind-o ca episcop la cârma reînviatăi ctitorii a lui Ștefan cel Mare, adormitul în Domnul nu a lipsit niciodată de la locul de datorie, de luptă și de sacrificiu pentru interesele obștești, cărora a năzuit totdeauna și a reușit să le subordoneze pe cele particulare.

Însușirea lui de căpetenie a fost irezistibilă pornire spre fapte, neastâmpărul și setea de creație, din care au izvorât numeroase inițiative și realizări, menite a-i perpetua numele atât între credincioșii din Arhiepiscopia Sibiului, cât mai ales între cei din Eparhia Clujului.

A fost un ceas binecuvântat și plin de consecințe fericite, când a descălecat asesorul Nicolae Ivan din Sibiu, în toamna anului 1919, cu un vraf de acte administrative, cu o masă și două scaune la Cluj, unde a izbutit a restaura uimitor de repede și a organiza temeinic Episcopia Ortodoxă de odinioară, care fusese înmormântată în viforul primelor decenii involburate ale veacului XVII.

Mulțimea înfăptuirilor solide ale celor 16 ani de muncă pricepută și însuflețită dă dovadă hotărâtoare că în împrejurările de atunci omul cel mai potrivit pentru cărmuirea acestei eparhii, reînviată din cenușa trecutului, nu putea fi decât un om al faptelor ca Nicolae Ivan.

Misiunea aceasta istorică a știut s-o îndeplinească în condiții optime ca unul care în cursul strădălniciei sale activități publice nu s-a oprit niciodată la calea jumătate.

Recunoștința clerului și a poporului n-a întârziat a sublinia, cu prilejul sfințirii Catedralei Ortodoxe din Cluj, această activitate mai bogată în roade trainice decât oricare alta în întreg cuprinsul Patriarhiei Române.

Mai presus decât recunoștința aceasta va fi picurat însă mângâiere în sufletul neobositului octogenar răsplata Domnului, Căruia n-a încetat a-i aduce slujbă credincioasă prin fapte, asemenea omului din Evanghelie «care a săpat adânc și a pus temelile casei sale pe piatră, iară vârsându-se apele, s-a lovit râul de casa aceea și nu a putut să o clătească, pentru că era zidită pe piatră»...

Pe piatra credinței ortodoxe a clădit Episcopul Nicolae Ivan înălțând altare de rugă și închinare la sate și în numeroase centre orășenești, pe unde Biserica Ortodoxă nu era tolerată în trecut decât la periferie. Aceste altare vor rămâne în veac. Oricât de vijelios le-ar mai izbi vreo dată valul vremilor nemilostive, nu le va putea clinti din loc. Avem însăși făgăduința Mântuitorului că ceea ce s-a clădit pe piatra credinței, nu poate fi biruit nici de porțile iadului.

⁴ Virgil Onițiu, *De toate. Schițe și nuvele*, Brașov, Editura librăriei N. I. Ciurcu, 1897, n.ed.

⁵ Virgil Onițiu (21 februarie 1864-8/21 octombrie 1915), scriitor, publicist și membru al Academiei Române, după finalizarea studiilor universitare la Viena a activat la redacția „Telegrafului Român” și în administrația Mitropoliei românilor ortodocși din Transilvania și Ungaria cu reședința la Sibiu, apoi a ocupat catedra de limba română și latină de la Gimnaziul Superior românesc „Andrei Șaguna” din Brașov, al cărui director a fost între anii 1894 și 1915, n.ed.

¹ Săvârșirea din viață și punerea în mormânt a Prea Sfințitului Episcop Nicolae Ivan, Cluj, Tipografia Eparhiei Ortodoxe Române, 1936.

² Publicat în *Gând românesc*, Anul IV, Nr. 2, Cluj, 1936, pp. 69-73.

³ Valeriu Mețiu, *Aciliu, un sat din marginea Mărginimii: istoria evoluției unei localități românești din Transilvania*, Sibiu, Editura Armanis, 2014, n.ed.

În această făgăduință divină își va afla sufletul strădălnicului Episcop al Clujului suprema răsplată a tuturor ostelenilor închinare, din fragedă tinerețe până la adânci bătrânețe, Bisericii și neamului românesc.

El ar fi fost în drept să rostească în cea din urmă clipă a vieții sale pământești cuvântul apostolului Pavel: «Luptă bună am luptat, credința am păzit, cursul am plinit». Suferințele grele trupești l-au împiedicat însă a le rosti și ultimele cuvinte, care au mai putut răsuna de pe buzele lui la începutul agoniei de trei zile, au fost acestea: «Mamă, mamă, ajută-mi să mor!»

Atât de greu s-a putut smulge vlădica Nicolae Ivan din vârtejul vieții românești, ale cărei așezăminte religioase, culturale și economice a reușit a le spori în mod considerabil, ale cărei neajunsuri le resimțea adânc îndurerat și pentru ale cărei idealuri avea o înțelegere surprinzător de generoasă.

La aspectul românesc al Clujului de la 1918 încoace nimeni n-a contribuit mai esențial și mai temeinic decât vlădica Nicolae Ivan. Cuvântul ce s-a rostit în ziua înmormântării lui, subliniindu-i meritul de a fi reușit să transforme aspectul arhitectonic al Clujului, nu era fără teme.

Prin numeroasele instituții religioase și culturale, chemate la viață de acest mare ierarh, el s-a înălțat în opinia publică a generației actuale și a celor viitoare la treapta unuia dintre cei mai însemnați ctitori ai credinței și culturii naționale, fiind în drept să pășească pragul veșniciei cu gândul înșeninat de conștiința că faptele sale îi vor supraviețui perpetuându-i numele în cartea cea fără de sfârșit a veacurilor. De altfel nici nu apucase a se obișnui cu ideea că lupta vieții sale ar fi fost încheiată la vârsta de 80 de ani. Din culmea acestei vârste el privea îndurerat asupra neajunsurilor vieții românești din satele de la granița nordică și vestică a patriei întregite și, mai ales, din orașele înstrăinate prin care sângerează, ca prin niște răni deschise, organismul acestei țări. «Nu este de ajuns», scria îngrijorat vlădica Nicolae într-un viguros articol, publicat în Parlamentul Românesc din aprilie 1935, că am reușit să înălțăm câteva biserici monumentale în aceste centre orășenești. Ele rămân expuse primejdiei câtă vreme negoțul, industria se află și acum, ca și la 1918, în mâini străine care ne exploatează în dragă voie. Elementele străine progesează și se îmbogățesc din zi în zi, iar bieții români, de odată cu începutul crizei financiare, au intrat «în zodia racului»... Adânc îndurerat așternea pe hârtie aceste constatări triste, indicând totodată și mijloacele practice pentru neîntârziata îndreptare a neajunsurilor semnalate. Era cea din urmă alarmă publicistică a octogenarului episcop. Cu toate că indica un program, asupra căruia vor trebui să revină cărmuitorii României, sfatul lui arhieresc a răsunat deocamdată ca glasul celui ce a strigat în pustie, după cum de aceeași soartă avu parte și scrisoarea adresată «Sfatului Economic» întrunit la Cluj în noiembrie 1935.

Din firea lui aprigă, pornită spre fapte în interesul binelui obștesc, a răsărit și dorința exprimată în următoarele cuvinte din introducerea testamentului său, prin care-și dăruiește întreaga avere pentru o fundație, din ale cărei venituri anuale să se dea ajutoare studenților în teologie și elevilor eminenți din alte categorii de școli:

«După ce m-am învrednicit a-mi sluji Biserica și Neamul potrivit cu voința lui Dumnezeu până la vârsta de 80 de ani și mai bine în diferite slujbe, începând cu cea de învățător la școala ortodoxă-română din Săliște și încheind cu cea de episcop la reînviata ctitorie a lui Ștefan cel Mare și Sfânt, simțind că puterile trupesti mi se împuținează din zi în zi și sfârșitul vieții pământești mi se apropie, țin să-mi îndeplinesc, în cea mai limpede conștiință, datoria de arhieru arătând în cuprinsul acestui testament, care este voința mea cea din urmă, care sunt dispozițiile de trebuință a se lua din partea conducerii eparhiale pentru cazul morții mele și cum aș dori, ca și după ce îmi vor fi așezate rămășițele trupesti la locul odihnei de veci, să pot rămâne sufletește împreună cu turma ce mi-a fost încredințată spre păstorire și pentru a cărei propășire am luptat fără încetare în fiecare clipă a strădăniilor mele arhieresti, din straja dimineții până-n noapte»...

Averea Episcopului Nicolae Ivan a fost relativ modestă nefiind el obișnuit să alerge după așa numite «venituri stolare», nici să încaseze taxe de la sfințiri de biserici sau de preoți. Înțelegea însă, că trebuie să reprezinte Biserica dominantă, în cel mai dificil centru al României întregite, cu toată demnitatea unui principe bisericesc! Și pentru a-și împlini nenumăratele obligații bănești împreună cu demnitatea sa ierarhică, nu cruța banul ferindu-se totdeauna a luneca spre patima avariției, condamabilă la oricare muritor, cu atât mai mult la înaltele fețe bisericești!

Dar nu după suma bănească vor fi judecate acum și în viitor importanțele lui fundații, ci după gândul creștinesc din care au izvorât și după dorința fierbinte a octogenarului ctitor de a rămâne sufletește împreună cu turma și după ce s-au coborât rămășițele lui trupesti în taina mormântului.

Această ultimă dorință a ierarhului luptător și jertfelnic au executorii testamentului, împreună cu toți membrii consiliului și ai adunării eparhiale, datoria să privegheze neîntrerupt ca să poată fi dusă la îndeplinire în cele mai mulțumitoare condiții.

Cărja căzută din mâna Episcopului Nicolae al Clujului, ar fi de dorit să nu i se încredințeze decât unui bărbat puternic în faptă și cuvânt, unui om înzestrat cu aceleași comori sufletești ale credinței active și neșovăitoare, ale muncii fără preget și ale râvoniei înflăcărate de a-și închina viața întreagă în slujba adevărată a Bisericii și a credincioșilor săi «din straja dimineții până-n noapte».

Recunoștință Episcopului Nicolae Ivan (1855-1936)

Pr. Gheorghe-Dragoș Braica

Barafranzându-l pe Sfântul Apostol Pavel prin cuvintele „Aduceți-vă aminte de mai-marii voștri, care v-au grăit vouă cuvântul lui Dumnezeu...” (Evrei 13, 7), ca unul ce mă socot și eu beneficiarul cuvintelor și scrierilor sale, mă folosesc de ele pentru a aduce în atenția cititorilor revistei „Renașterea” pe un trăitor și succesori al apostoliei sale, pe episcopul Nicolae Ivan al reînviatului Episcopii a Vadului, Feleacului și Clujului, de la a cărui trecere s-au împlinit la 3 februarie a.c. nouăzeci de ani. Dar nu numai atât. Recunoștința este obligația pe care cineva o are față de cel care i-a făcut un bine. Această virtute mă obligă să scriu cele ce urmează.

Simțind episcopul Nicolae Ivan că puterile fizice i se împuținează și că sfârșitul i se apropie, la 17 ianuarie 1936 își face Testamentul. La punctul unu scrie următoarele: „Întreaga avere constatată din o casă în Cluj, str. Grigorescu nr. 96 (actualmente Nr. 114) etc... va forma o fundație care va purta numele „Fundația Nicolae Ivan”.”¹

Pe terenul din spatele casei, în vremuri grele și pentru Biserica, s-a construit în prima fază o sală de ședințe care, apoi, a devenit capelă, iar actualmente este Biserica Parohiei „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din municipiul Cluj-Napoca, cartierul Grigorescu.

Al doilea motiv al recunoștinței se datorează faptului că cea mai lungă perioadă a preoției mele s-a desfășurat la biserica susnumită.

Dar ca să tratez subiectul propus, legat de Nicolae Ivan ca episcop al reînviatului Episcopii a Vadului, Feleacului și Clujului, este necesară o incursiune în trecutul istoriei bisericești a Transilvaniei, pentru a cunoaște desfășurarea evenimentelor și necesitatea reînființării.

Mitropolia de la Alba Iulia, existentă pe timpul lui Mihai Viteazul (1599-1600), a fost desființată la anul 1700 (prin unirea cu Roma) și trecută sub jurisdicție sârbească. Odată cu venirea lui Andrei Șaguna (1848-1873) ca episcop ortodox la Sibiu, se naște ideea reconstrucției mitropoliei desființate. Împreună cu reconstrucția mitropoliei dorea să se mai înființeze episcopii românești ortodoxe de la Caransebeș, Timișoara, Oradea-mare și Cluj.² Cea de la Cluj, ca o continuare a celor de la Vad și Feleac (sub Ștefan cel Mare). Ca argumente în solicitarea făcută sunt nu numai cele de ordin istoric și administrativ-pastoral. Cea mai mare parte din suprafața Arhiepiscopiei Sibiului, partea de nord-vest a Transilvaniei era lipsită de școli și învățători, iar preoții existenți nu acopereau nevoile parohiilor.

După moartea mitropolitului (1873), problema înființării episcopiiilor a rămas succesorului său sub forma unei dispoziții testamentare. În vederea realizării reînființării, episcopiei de la Cluj, Andrei Șaguna lasă o sumă de 50.000 florini. Ca expresie a dorinței generale față de acest proiect stă faptul că până în anul 1918 suma a ajuns la 148.702,59 coroane.

În ședințele arhidiecezane de la Șaguna și până la Unire (1918), mereu s-a pus în discuție necesitatea realizării legământului șagunian. Românii ortodocși din Cluj și împrejurimi nu erau străini de această dorință. Avocatul clujean Vasile Almășan, membru al sinodului Arhiepiscopiei Sibiului și prieten al asesorului (consilierului) Nicolae Ivan, cunoștea aceste frământări. Împreună cu alți doi avocați și un judecător, solicită primăriei municipiului Cluj – în anul 1904 – un loc corespunzător pentru reședința episcopală a Clujului. Răspunsul „Această cerere a ajuns, ieri, în fața secțiilor orașului. Dr. Árpád Farkas (profesor universitar) este împotriva satisfacerii acestei cereri, fiindcă românii nu se acomodează statului maghiar”.³

Problema reînființării episcopiei de la Cluj a fost reluată în dezbatere după 1 decembrie 1918, când s-au creat condițiile favorabile rezolvării acesteia. Trecuseră numai două luni de la Marea Adunare de la Alba Iulia, și-n cadrul ședinței Consiliului Arhiepiscopesc de la Sibiu din 3/17 februarie 1919, asesorul Nicolae Ivan, vechi stăruitor pentru reînființarea episcopiei Clujului, își motivează propunerea cu următoarele argumente: – suprafața mare până la granița de nord a țării (Maramureș) a fost lipsită de prezența unui arhieru; – aici sunt analfabeții

cei mai mulți; – școlile sunt neglijate, învățătorii sunt puțini.

Pentru a-i da un suport și mai solid amintește „că însuși Andrei Șaguna a dorit această episcopie a Clujului, reînviind pe aceea care a existat în satul Feleac, apoi că nu se poate uita dureroasa experiență din trecut, că peste un sfert de milion de ortodocși din nordul Ardealului au fost lăsați pradă prozelitismului maghiaro-rutean catolic, și prin această expunere deznaționalizării.”⁴

În timp scurt, spiritele luminate conduse de cele mai curate gânduri au trecut la acțiune, îndeplinind toate procedurile prevăzute de Statutul Bisericii.

În ședința Consiliului Arhiepiscopesc de la Sibiu din 3/17 februarie 1919, s-a menționat „Timp mai potrivit nu se poate decât acum să realizăm o veche dorință a poporului și clerului din părțile nordice”.⁵

Consistoriul arhidiecezan de la Sibiu a hotărât înființarea unui Consistoriu și la Cluj, iar deputatul Dr. Octavian Sglimbea, propune „alegerea delegatului consistorial în persoana asesorului Nicolae Ivan. Propunerea este acceptată. Noului numit i se dă responsabilitatea să facă toate lucrările pregătitoare în vederea organizării viitoarei eparhii promulgată prin D.R. nr. 3235 din 18 iulie”.

În toamna anului 1919, Nicolae Ivan, cu un vraf de acte administrative, cu o masă și două scaune, vine la Cluj, nevoit să stea câteva zile într-un vagon până își găsește o locuință cu chirie.⁶

Edificiul de pe terenul casei donate de Episcopul Nicolae Ivan de pe str. Grigorescu nr. 96 (azi nr. 114), din cartierul Grigorescu, municipiul Cluj-Napoca.

La 22 iunie 1921 se reînființează vechea episcopie a Vadului, Feleacului și Clujului, iar în 28 septembrie a aceluiași an a avut loc alegerea sa în Biserica „Sfânta Treime” (Biserica din Deal) din Cluj.

Între aspiranții la scaunul eparhiei Clujului, pe lângă președintele Consistoriului, Nicolae Ivan, era și profesorul universitar Dr. Pavel Roșca, de la Seminarul Teologic Andreian din Sibiu. Cei cu drept de vot au format două opțiuni rivale. Alegerea a fost condusă și supravegheată de Mitropolitul Nicolae Bălan cu respectarea Statutului Organic. Din cei 60 de deputați cu drept de vot au fost prezenți 59, candidații la funcția de episcop n-au votat, rămânând doar 57 cu dreptul de a alege. La deschiderea scrutinului s-a constatat că arhimandritul Nicolae Ivan a obținut 31 de voturi, iar contracandidatul lui Pavel Roșca 26 voturi.

Spicuiam câteva idei din cuvântul alesului, conștient de răspunderea ce i se pune în față, „de a organiza și îndruma în primii pași Episcopia Vadului și Feleacului, gândul lui se îndrepta spre Acela, care întotdeauna a dat întărire aleșilor săi...”. Mulțumire i-a adresat Sinodului, căruia i se va supune și „pe care îl consideră voința lui Dumnezeu. Promite să lucreze din toate puterile sale, în frățească înțelegere cu toți fiii Bisericii”.

La scurtă vreme după înscăunare, prin tactul și înțelepciunea sa, cei ce i-au fost oponenți i-au devenit colaboratori apropiați în scopul obiectivelor comune. Evenimentele se succed într-un ritm susținut și-n 21 noiembrie (Intrarea Maicii Domnului în Biserică), în Catedrala din Sibiu a fost hirotonit noul episcop. Actul sfințirii a fost oficiat de către mitropolitul Nicolae Bălan,

episcopii Ioan Popp (Arad), Iosif Bădescu (Caransebeș), Roman Ciorogariu (Oradea) și Ilarion Pușcariu.

În 6 decembrie de sărbătoarea Sfântului Ierarh Nicolae, în 6 decembrie, a avut loc instalarea în Biserica „Sfânta Treime” (Biserica din Deal) din Cluj.

Ales, sfințit și instalat cu participarea oficialităților clericale și laice, primul lucru spre care s-a aplecat a fost organizarea teritorială a noii episcopii. Și pentru ca începutul operei de refacere a noii episcopii să primească tăria unui angajament solemn solicită Sfântului Sinod aprobarea de a face un pelerinaj (1922) la mormântul întemeietorului episcopiei Vadului și Feleacului (sec. XV) – Ștefan cel Mare. Pelerinajul a devenit o adevărată procesiune religioasă „cu participarea nordului Ardealului și a Bucovinei” a unei părți importante ale ierarhilor Bisericii Ortodoxe Române și a personalităților țării.

Episcopul Nicolae Ivan - ajuns ierarh la vârsta de peste 66 de ani - cu o bogată experiență de viață acumulată, se bucura și de simțul intuiției ce îi dădea posibilitatea cunoașterii oamenilor. Pentru a-și verifica părerea se folosea și de contactele directe cu persoana în cauză, la care adăuga și informații din diferite părți: Avea capacitatea de a ști să le cearnă și să promoveze omul potrivit la locul potrivit. El și-a ales colaboratorii dintre cei mai dotați și mai pricepuți. Aportul lor la propășirea acestei eparhii a fost considerabil.⁷

Crescând numărul credincioșilor ortodocși în municipiul Cluj se impune construirea unei biserici. În 1922 se construiește Biserica „Sfântul Nicolae” de pe strada Horea. După obținerea terenului (din Piața Cuza Vodă, Piața Avram Iancu, 1920) - cedat de Ministerul Interne, este donat de primăria Cluj, care îl donează definitiv și irevocabil pentru vecii vecilor! În vara anului 1923 încep lucrările de construire a catedralei care va fi sfințită la 6 noiembrie 1933.

Un efort important ce i-a consumat multă dorință și energie a fost obținerea reședinței episcopale din Piața Avram Iancu nr. 18, după o muncă de câțiva ani. A reușit în anul 1934 (prim ministru Gh. Tătărescu) să facă schimbul cu imobilul din strada Calea Regelui Ferdinand nr. 98, azi Strada Horea, proprietatea Episcopiei, cu Casa Pădurilor, proprietatea Statului Român.

Una din problemele la care ținea mult să le știe rezolvate era Institutul Teologic pentru formarea viitorilor preoți. La deschiderea Adunării Eparhiale din 1922 își exprima supărarea: „Mă cuprinde adevărata durere văzând că peste 70 de comune sunt lipsite de păstorul lor sufletesc” și nu văd nici o rază de speranță pentru completarea golului.⁸ După doi ani de la insistențele episcopului, Ministrul Cultelor „a luat în bugetul statului pe anul 1924, salariile profesorilor acestui institut și cheltuielile materiale pentru întreținerea internatului teologic. Spre marea lui bucurie cu data de 1 octombrie 1924, Teologia Clujeană își deschide porțile.

O altă realizare, ce ține de domeniul culturii, este apariția, cu data de 1 septembrie 1923, a revistei „Renașterea”, chemată să contribuie la informarea și culturalizarea preoțimii. Tot în acest scop se înscrie, începând cu anul 1926, Tipografia, unde s-au tipărit cărțile de predici ale profesorului Andrei Buzdug - „Predici la Duminicile anului bisericesc, la cununie și la înmormântare, ale preotului Andrei / Eftimie, din Fața Sfântului Altar și din viețile Sfinților Apostoli ale părintelui martir Liviu Galaction Munteanu”. La care mai adăugăm Librăria, Biblioteca și Muzeul eparhial.

Din activitatea sa n-a lipsit filantropia. Dădea anual din veniturile sale 70.000 lei văduvelor, studenților săraci, orfanilor de război, ajuta orfelinetele din eparhie. În acest sens a avut susținerea Societății „Femeilor Ortodoxe”.

Implicarea episcopului Nicolae Ivan la dezvoltarea societății este o altă latură a activității sale. Îndemnul și susținerea tinerilor ortodocși la școli și meserii se înscrie pe linia trasată de Șaguna: „La meșteșuguri turmă iubită! La meșteșuguri!”. Reuniunea comercianților, industriașilor și meseriașilor români din Cluj l-au proclamat președinte de onoare (1924).

Apreciat de municipalitatea clujeană pentru implicarea sa în viața societății, a fost proclamat cetățean de onoare al orașului, iar din partea guvernului țării a primit cele mai înalte decorații ca semn de apreciere a meritelor sale pe tărâm bisericesc, cultural, patriotic și obștesc.

Personalitatea episcopului Nicolae Ivan a rămas amprentată în istoria Transilvaniei nu numai prin activitatea bisericească, socială și politică pe care a desfășurat-o, ci și prin relațiile pe care le-a avut cu personalitățile lumii ecleziale, culturale și patriotice cu care a colaborat și cu care a legat prietenii trainice folosindu-le în interesul instituției pe care a slujit-o întreaga viață.

Unui astfel de om providențial, cu o minte luminată, o inimă iubitoare de popor și o mână harnică i se cuvine întreaga noastră recunoștință.

¹ Episcopul Nicolae Ivan 1855-1936, Editura Renașterea, 2015, p. 165 și Dr. Vasile Rojneac, Istoria Reședinței Mitropolitane Ortodoxe Române din Cluj-Napoca, Editura Renașterea, Cluj, 2022, p. 103.

² Dr. Ioan Lupăș, Mitropolitul Andrei Șaguna, Sibiu, 1921, Tiparul Tipografiei Arhidiecezane, p. 48.

³ Episcopul Nicolae Ivan 1855-1936, ctitorul reînviatului eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului, Studii și documente, Editura Renașterea, 2015, p.81-82.

⁴ Idem, p. 84.

⁵ Idem, p. 83.

⁶ Dr. Vasile Rojneac, op. cit., p. 36.

⁷ Idem, p. 104.

⁸ Idem, p. 106.

Nunta din Cana (In. 2, 1-12)

- Simbolismul euharistic al minunii și noua comunitate mesianică din jurul Maicii Domnului -

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Facultatea de Teologie Ortodoxă

După primele două momente, care prefațază minunea din Cana, și anume constatarea de către Maria, Maica Domnului, a faptului că vinul se terminase deja, în toiul nunții, și intervenția sa mijlocitoare pe lângă Fiul ei, al treilea moment, din „episodul Cana”, se deschide cu constatarea că minunea s-a săvârșit.

Evangelhia nu consemnează nici *când* și nici *cum* s-a realizat minunea, Evangelistul nefiind preocupat deloc să descrie modalitatea în care s-a săvârșit minunea.

Autorul Evangheliei notează doar, pe de-o parte, *ignoranța mai marelui mesei*, privind originea noului vin, de o calitate incomparabil superioară celui dintâi („tu ai ținut vinul cel bun - τὸν καλὸν οἶνον - până acum” - 2, 10), iar pe de altă parte subliniază că slujitorii, care scosese ei înșiși apa, *știa* de unde provine noul vin, dovadă că Iisus săvârșise, într-adevăr, o minune.

Iată ce consemnează Evangelistul: „Și când nunul a gustat apa care se facuse vin și nu știa de unde este, ci numai slujitorii care scosese apa știa, a chemat nunul pe mire și i-a zis: Orice om pune întâi vinul cel bun și, când se amețesc, pune pe cel mai slab. Dar tu ai ținut vinul cel bun (τὸν καλὸν οἶνον) până acum” (In. 2, 9-10).

1. Simbolismul euharistic al „vinului” din Cana (2, 9-10)

Prin „reproșul” adresat mirelui de către mai marele mesei (ἀρχιτροικλινος)¹, de a fi ținut vinul cel bun până la sfârșit, Sfântul Ioan Evangelistul nu intenționează să accentueze nimic altceva decât *superioritatea și consistența harului venit de la Dumnezeu*, în comparație cu ceea ce poate veni de la oameni. „Vinul cel bun” simbolizează, în același timp, și misterul Persoanei lui Iisus Hristos și a operei Sale revelatoare, precum și darurile promise în era mesianică, însoțite de bucuria abundenței milostivirii divine peste creație. Într-un cuvânt, este vorba despre revărsarea iubirii milostive a lui Dumnezeu peste omul Noului Legământ.²

Dar, dintr-o perspectivă sacramentală, o caracteristică specifică conținutului Evangheliei a IV-a,³ dincolo de istoricitatea faptului prefacerii apei în vin, minunea din Cana trimite și la *minunea permanentă a prefacerii euharistice*, expresia cea mai înaltă a credinței celei noi, care ia locul vechii și imperfectei economii religioase a Vechiului Legământ.

Simbolismul euharistic al evenimentului Cana devine și mai evident dacă facem o comparație cu alte episoade ioaneice în care se exprimă același sens suprapus al cuvintelor. Astfel, în capitolul 4, apa despre care vorbește Iisus, în dialogul purtat cu Femeia Samaritană, este înțeleasă de către Evangelist ca însemnând harul Duhului Sfânt, care se va da tuturor oamenilor, având caracter universal. În acest sens, autorul Evangheliei notează: „Iisus i-a răspuns, zicând: «Dacă ai fi cunoscut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel care-ți zice: Dă-Mi să beau!, tu ai fi cerut de la El, și El ți-ar fi dat apă vie»” (In. 4, 10). Apoi, în capitolul 6, pâinea despre care vorbește Mântuitorul Hristos, pe lângă sensul

material pe care-l are, implică și pe acela simbolic de Pâine euharistică. Iată ce spune Iisus: „Eu sunt Pâinea cea vie, Care S-a pogorât din cer. De va mânca cineva din Pâinea aceasta, viu va fi în veci. Iar Pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este Trupul Meu” (In. 6, 51).

Așadar, minunea ospățului pâinii, relatată în capitolul 6, reprezintă, în viziunea Evangelistului Ioan, paralela exactă a minunii din Cana: în discursul lui Iisus (In. 6) este vorba de o *minune a pâinii*, pe când la Cana (In. 2), de o *minune a vinului*. Caracterul sacramental al Evangheliei a IV-a este, astfel, cât se poate de evident.

În viziunea Fericitului Augustin, remarcă mai marelui mesei, că vinul al doilea era mult mai bun decât primul, ar sugera, în simbolismul profund ioaneic, și ideea prezenței unui *alt Mire*, și anume, Acela care, prin minunea din Cana, a inaugurat și o altă atmosferă de bucurie și de veselie, depășind-o pe cea de aici, telurică; este aceea aparținătoare unui alt cadru de existență a exaltării sufletului, marcată de o abundență evidentă de daruri cerești, cu mult mai consistente și mai valoroase decât cele pământești, trecătoare. Este vorba, așadar, de Hristos, noul Mire, în *noua Cană* a Noului Legământ - *Biserica Sa* -, în care El oferă mereu darurile mesianice desăvârșite, în plenitudinea lor, dar nu fără o legătură cu mijlocirea Miresei, înțeleasă ca fiind Maica Domnului.⁴

Așadar, toate darurile erei mesianice sunt concentrate în „vinul cel bun”, păstrat de Hristos până acum și dobândit prin Evangelhia Sa, care, odată împlinită, descoperă și revarsă în lume, precum la Cana, toate darurile divine, veșnice, care depășesc în valoare și semnificație, în orice timp și loc, planul strict terestru, material, al unor festivități locale, aparținătoare istoriei imanente a lumii.⁵

2. Noua comunitate mesianică din jurul Maicii Domnului (2, 11-12)

Pe linia acestei înțelegeri ioaneice a „evenimentului Cana”, nu ne surprinde deloc faptul că în finalul pericopei este menționată *credința în Hristos*, la care au ajuns Ucenicii datorită minunii la care au fost martori, un miracol care avea și valoare de „semn”, cum, de altfel, o și califică Evangelistul: „Acest început al semnelor (minunilor) (Ταύτην ἀρχὴν τῶν σημείων) l-a făcut Iisus în Cana Galileii și și-a arătat slava Sa; și au crezut într-Însul ucenicii Săi” (In. 2, 11). Ucenicii cred, acum, pentru că au văzut. Dar, cuvintele de încheiere ale acestui episod evanghelic ne trimit, de fapt, la ultimul și supremul „semn”, și anume, la *învierea* din morți a lui Iisus, prin care credinței i se deschid posibilități de percepere infinit mai largi și de care poate beneficia orice om. Mântuitorul Hristos transmite acest adevăr omului, după Învierea Sa, când i se arată „raționalistului” Apostol Toma: „Feriți cei ce n-au văzut și au crezut” (In. 20, 29).⁶

Între pericopa care a relatat minunea din Cana, cu valoare de „semn”, și istorisirea celui alt eveniment, care îi succede, având tot valoare de „semn” - izgonirea vânzătorilor din Templu (In. 2, 13-25) - există un verset intermediar,

în care Evangelistul relatează faptul că Iisus „S-a coborât în Capernaum, El și mama Sa și frații și ucenicii Săi...” (In. 2, 12).

Aici, este menționată, încă o dată, Maria, Mama lui Iisus, după care ea nu va mai apărea în Evangelhia a IV-a, alături de Mântuitorul, decât în evenimentul Crucii. Acest fapt nu este deloc întâmplător în viziunea Evangelistului Ioan, care vrea să arate prin aceasta că Maica Domnului este prezentă lângă Fiul ei atât la inaugurarea lucrării Lui mântuitoare, cât și la pecetluirea acesteia prin actul final al Crucii. Astfel, ea continuă să fie lângă Iisus și în noul statut al noii lumi, care începe prin moartea și învierea Sa, și în care moment de început Maica Domnului se găsește tot lângă Fiul ei. Așa înțelege Evangelistul Ioan să sublinieze *rolul și locul* Maicii Sale în lucrarea mântuitoare a Fiului ei - trecută, prezentă și viitoare.

Dar mențiunea că au coborât la Capernaum, Mama lui Iisus și ucenicii Săi, mai poate avea, în viziunea Evangelistului, și o altă *semnificație mariologică*: *Noua comunitate mesianică a tuturor ucenicilor lui Iisus nu poate să existe decât în jurul Mariei, Maica Domnului*, și aceasta pentru că, după rămânerea în Capernaum pentru puține zile, Iisus Se urcă (îndată) la Ierusalim, fiind aproape Paștile iudeilor, eveniment în jurul căruia Ioan Evangelistul concentrează întreaga preamărire a lui Hristos, care va pecetlui definitiv opera mântuitoare săvârșită pe pământ.

3. Concluzii teologice ale minunii din Cana

1) Episodul Cana evidențiază rolul de mijlocitoare al Maicii Domnului, precum și autoritatea și puterea pe care le are în fața Fiului său. Acest rol este subliniat de câteva nuanțe ale atitudinii ei în desfășurarea „semnului” (minunii) Cana.

a - observă prima nevoia umană, fără, însă, a i se prezenta.

b - mijloceste pe lângă Fiul ei, prezentându-I Acestuia impasul uman, fără să fie rugată.

c - determină începutul lucrării mântuitoare a Fiului lui Dumnezeu, în sensul că grăbește, prin mijlocirea și credința sa, „ceasul” preamării Lui. În acest sens, nu ar fi greșit să spunem, chiar dacă este destul de curajos, că în fața credinței Maicii Sale, în Persoana Sa dumnezeiască, Iisus Hristos „modifică” chiar planul de derulare a mântuirii lumii, *grăbind* ceasul preamării Sale, prin moartea și învierea Sa.

2) Darul lui Dumnezeu, obținut prin mijlocirea Maicii Domnului, este mult mai bun, mult mai consistent, mult mai valoros decât orice alt dar și ajutor omenesc. Acest fapt poate constitui mângâierea, prin excelență, pentru orice creștin, care crede în Fiul lui Dumnezeu, în Evangelhia Sa, și în puterea mijlocitoare a Maicii Sale.

3) Minunea prefacerii apei în vin s-a realizat în Cana nu numai prin împlinirea cuvintelor lui Iisus, ci și prin ascultarea și împlinirea „evangeliei Mariei”: „Să faceți orice vă va spune El” (In. 2, 5).

4) În relatarea Episodului Cana este consemnat faptul că cei care scosese apa sunt numiți *διακονοί* = *slujitori* (Δέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνους - In. 2, 5), și nu *δούλοι* = *slavi, robi*, ceea ce înseamnă că Evangelistul avea în vedere, în momentul acela, o altă perspectivă a slujirii - *noua diaconie sau slujire*, din Biserica creștină, care va angaja noi și noi ucenici ai lui Iisus, care vor împlini voia Lui și care vor constitui împreună cu Apostolii și cu Maica Sfântă, precum odinioară în Cana, *noua comunitate* mesianică, post pascală, a lui Hristos.

5) Iisus Hristos Se descoperă deplin și Își face cunoscută lucrarea Sa în toată deplinătatea harului și a darului Său mesianic doar acelora care ascultă și îndeplinesc cuvântul Lui (In. 14, 22). „Diaconii” din Cana „știa de unde este vinul”, pentru că au ascultat cuvântul lui Iisus și au îndeplinit tot ceea ce El le-a poruncit.

6) Minunea „vinului” din Cana are, în viziunea Evangelistului, și o profundă semnificație simbolic-sacramentală, prefigurând Sf. Euharistie. Astfel, minunea din Cana, coroborată cu alte acte simbolice, cu evidente semnificații sacramentale, conferă Evangheliei după Ioan o dimensiune tipic sacramentală.

7) Din perspectiva celor afirmate, minunea din Cana, așa cum este relatată în Evangelhia după Ioan, prin întreaga gamă a simbolismului actelor revelatoare a noii lucrări mesianice a lui Iisus, poate fi înțeleasă și ca reprezentând o adevărată sinteză hristologică, soteriologică, mariologică, misterologică a conținutului celor patru scrieri ale Noului Testament, numite Evangelii.⁷

¹ În cazul de față, cuvântul ἀρχιτροικλινος trebuie tradus prin „șeful slujitorilor mesei” (Aufseher über die Diener), redarea acestuia prin „nun” fiind doar o adaptare în traducerea românească, pe înțelesul cititorului de azi. Sensul exact al cuvântului rămâne, totuși, obscur, întrucât nu există informații precise din care să rezulte un rol corespunzător la nunțile iudeice celui din relatarea Evangelistului Ioan, cf. Rudolf SCHNACKENBURG, *Das Johannesevangelium*, Freiburg-Basel-Wien, 1967, I Teil, p. 337.

² Pentru detalii legate de o astfel de interpretare, a se vedea Georges ZEVINI, *Commentaire spirituel de l'Évangile de Jean*, traducere din italiană de Madeleine Royer, Paris, 1995, p. 72.

³ O analiză a teologiei Evangheliei după Ioan, din perspectiva simbolismului sacramental al conținutului ei, vezi Stelian TOFANĂ, *Simbolism și sacramentalitate în Evangelhia a IV-a. O contribuție la dezvoltarea teologiei ioaneice*, Ed. „Presa Universitară Clujeană”, Cluj-Napoca, 2003

⁴ Cf. AUGUSTIN, în *Johannem* 9, 2, PL. 35, 1459, după M. F. BERROUARD, *Homélies sur L'Évangile de Saint Jean*, Bruges 1969, p. 509.

⁵ Pentru o actualizare a semnificației teologice a „evenimentului” Cana, a se vedea J. P. CHARLIER, *Le signe de Cana. Essai de théologie johannique*, Bruxelles-Paris, 1959, p. 77 urm.

⁶ Despre caracterizarea lui Toma, în raportarea sa la Învierea Domnului, vezi Stelian TOFANĂ, *Apostolul Toma - un raționalist credincios?*, în rev. „Renașterea”, nr. 4, Cluj-Napoca, 2002, pp. 4-6.

⁷ Pentru detalii legate de dezvoltarea acestui subiect, a se vedea Stelian TOFANĂ, *Hristologie, sacramentalitate și mariologie în Evangelhia a IV-a cu specială privire la „episodul Cana”* (In. 2, 1-11), în rev. „Studia Theologia Orthodoxa Universitatis Babeș-Bolyai”, nr. 1-2, Cluj-Napoca, 1999, pp. 85-105.

Diacul Petru Iloaie din Feldru (1943-2026)

Îi cântă acum lui Dumnezeu în cer

„Cântați Dumnezeului nostru, cântați;
cântați Împăratului nostru, cântați!”
(Psalmi 46, 6)

Pr. prof. Ștefan Iloaie

Fiecare om este important și este unic! Există însă persoane care marchează în mod deosebit oameni, locuri și timpuri; care în chip deosebit luminează, dăruiesc și se dăruiesc prin jertfa proprie; care lasă urme frumoase în suflete și în timp, care fac istorie pentru ei și pentru alții.

Diacul Petru din Feldru (Bistrița-Năsăud) a trecut la Domnul la 12 ianuarie 2026, după ce a fost cântăreț la strana bisericii din satul său timp de 55 de ani. Înhumarea a avut loc la 15 ianuarie în biserica nouă din localitate și a fost săvârșită de Preasfințitul Samuel Bistrițeanul – episcop vicar al Arhiepiscopiei Clujului –, înconjurat de un sobor de 40 de preoți. Trupul lui „badea Petre” a fost așezat în cimitirul de lângă biserica veche, în mormântul pregătit din timp de el însuși.

Petru Iloaie s-a născut la data de 6 noiembrie 1943 la Feldru, din părinții Ștefan și Lucreția. Începe școala în anul 1950, dar – datorită sistemului de învățământ și a situațiilor sociale specifice perioadei de după proaspăta instalare a comunismului – încheie cursurile celor opt clase, cu multe întreruperi, abia după anul 1965. Își îndeplinește stagiul militar între anii 1963 și 1965. La 26 februarie 1967 se căsătorește cu Lucreția Sbârciu din localitate. Sunt binecuvântați cu cinci copii: Ștefan – preot și profesor universitar, Viorica – profesor de religie, Lucreția, Petru – preot și Ioan.

A fost un om dedicat familiei, credinței, Bisericii și Neamului, o persoană harnică și cu inițiative, un bun gospodar. Avea mult bun simț, dar și umor, era omenos și respectuos, voia să fie mereu o gazdă bună și să împărtășească din ceea ce știe. Era un reper pentru tineri, dar și pentru cei din generația sa. Prefera mai degrabă să fie bucuros decât trist, comunicativ și deschis decât retras, luminos decât închis.

După ce se apropie de strană și de cântarea bisericească în anul 1970, preia integral – în 1974 – activitatea de „diac”, pentru care și-a pus tot sufletul. Renunța adesea la munca proprie și necesară de la câmp pentru a da răspuns solicitărilor Bisericii, care nu erau – și nu sunt nici acum – deloc puține. Rămânea doar ca familia să înțeleagă această realitate... A aplicat, la propriu, sensul cuvintelor: „Căutați mai întâi Împărăția lui Dumnezeu, iar celelalte vi se vor adăuga vouă” (Matei 6, 33). A fost cântăreț bisericesc sub cinci preoți: Nicolae Chintăuan (la Feldru în perioada 1949-1974), Silviu Hărăguș (1959-1992), Ioan Iliș (1974-2016), Grigore Toader (1992-azi) și Ioan Clapa (2017-azi). Într-o parohie, prezența pentru câteva decenii a unui cântăreț este extrem de importantă: același om, aceeași prezență, aceeași cântare, o constantă de care comunitatea, dar și preotul, are nevoie. I-a învățat, rând pe rând, pe toți cei cinci copii ai săi răspunsurile la Sfânta Liturghie – dar chiar și cele opt glasuri și cântările de strană –, iar aceștia veneau la rânduielile bisericești în locul lui, mai ales la Liturghiile și slujbele de peste săptămână. În același spirit, i-a apropiat de strană pe mulți tineri din localitate și din zonă, cărora le-a descoperit tainele cântării bisericești, i-a îndrumat și chiar i-a sfătuit să urmeze studii teologice. Acum credem că diacul Petru Îi cântă lui Dumnezeu chiar în cer, dimpreună cu diacul-călugăr Toader din Feldru, autorul primei cuvântări funebre scrise în limba română, în Moldova anul 1639. Și câte n-or avea de și împărtășit acolo cei doi, dar și toți diecii și cântăreții laolaltă...

Imediat după căderea comunismului, a fost – pentru un an de zile – primul primar al comunei Feldru, ales prin consens popular. Până în anul 1999 – în două mandate consecutive – a fost membru în Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei Clujului. A participat și la câteva ședințe ale Adunării Naționale Bisericești de la Patriarhia Română.

În anul 1981, diacul Petru a întemeiat corul mixt pe patru voci al Parohiei Ortodoxe din Feldru care, pentru 40 de ani, a fost cel mai cunoscut și recunoscut cor bisericesc de pe Valea Someșului superior. Astfel, continua o veche tradiție corală locală, care își are începuturile imediat după primul război mondial. Întrucât nu avea cunoștințe muzicale de specialitate, a memorat după casete audio – înregistrate de cântărețul bisericesc Piorăș Pamfil din Rodna Veche, pentru fiecare dintre cele patru voci - cântările Sfintei Liturghii și alte cântări bisericești importante. Îndeosebi în casa proprie, ca și – mai rar – în biserica veche, făcea repetiții cu fiecare grup, pentru ca apoi să întrunească cele patru voci în una singură. În *Autobiografia* sa – scrisă în vara anului 2025 – diacul din Feldru afirmă: „Timp de doi ani am făcut repetiții, mai ales iarna, seară de seară, atât cu bărbații cât și cu femeile; eram în jur de 80 de persoane, care veneau cu atâta plăcere încât nu mai țineau cont de oboseală”. Era atât de dedicat acestei activități, încât în momentele mai libere pe care le avea – acasă, pe drum sau la câmp – îl auzeam redând și repetând de unul singur câte un fragment muzical. Adeseori, munca aceasta era istovitoare, iar în câteva rânduri a vrut să renunțe la proiect; dar nu făcut-o! Sub conducerea sa, corul a cântat la multe Liturghii arhieresti din regiune și pe la mănăstiri, iar pentru coriști a organizat adesea pelerinaje la obiective religioase, istorice și culturale din țară. Corul funcționează și astăzi, dar în variantă restrânsă. Una dintre tristețile lui mărturisite era aceea că în localitate există oricum destul de puțini tineri, iar dintre aceștia și mai puțini sunt doritori să se implice în activitatea corală bisericească. Măinile sale i-au dirijat corul din Feldru pentru ultima dată în duminica din 28 decembrie 2025. A trăit prin munca și prin dedicarea sa, iar una dintre acestea a fost Corul: adunare, unire, armonizare, cântare, slavă, om și Dumnezeu...

A fost un autodidact, preocupat mereu de acumularea de cunoștințe. A citit constant, de fiecare dată când a putut, dar mai ales iarna – când nopțile sunt mai lungi: *Sfânta Scriptură*, opere ale Sfinților Părinți (a avut la un moment dat întreaga colecție „Părinți și Scriitori Bisericești”, în vremea în care volumele acestea se procurau foarte greu), *Filocalia*, lucrări importante de istorie, literatură, geografie, tratate de cunoștințe generale etc., îndemnându-i mereu pe copiii săi, dar și pe alții, să citească, să fie cultivați. A luptat și și-a procurat colecții complete care nu se prea găsesc în biblioteci personale, precum: *Virtus Romana Rediviva*, *Revista Someșană* sau cărți rare, unele tipărite în chirilică. Cu oricine putea, purta discuții teologice dogmatice, liturgice sau de istorie bisericească națională și universală – unele dintre ele foarte nuanțate. Iniția câte o dezbatere legată de istoria locală ori națională, de literatură ori geografie. Și, bineînțeles, nu doar răspundea, ci întreba el însuși, ca un scormonitor de adevăr... Era căutat de alții pentru cunoștințele sale, pe care le împărtășea luminos și bucuros. Mai ales în tinerețe, citea cu creionul în mână, notând sau subliniind câte o idee importantă, iar volumele citite stau mărturie. A continuat tradiția tatălui său, Ștefan, de a avea mereu câte o carte la îndemână, pentru el și pentru alții – pe o masă sau pe un scaun, pe o laviță sau pe un raft, mai ales în casa de la câmp –, astfel încât să îți fie ușor în orice moment să citești un rând sau o pagină, inclusiv când veneai de la muncă sau de la orice altă activitate. În ultima vreme, își aducea lângă el, la îndemână, pe o masă, câte un teanc de cărți citite sau răsfoite. Întrebat ce-i cu ele acolo, răspundea simplu: „Așa, vreau să le văd!”. Credea și afirma că atunci când cineva moare este asemenea unei biblioteci care arde, mutându-se în veșnicie! Asta este el, acum...

A memorat câteva sute de poezii, pe care le recita – parțial sau integral – de fiecare dată când putea. Știa poezii și poeme din Mihai Eminescu (a fost înmormântat – poate deloc întâmplător – chiar în ziua de 15 ianuarie, dedicată poetului național și Culturii naționale), din George Coșbuc, Veronica Micle, Anton Pann, Vasile Militaru, Traian Dorz, Gavril Istrate și mulți, mulți alții. În ultimele luni – poate intuindu-și oarecum sfârșitul – rostea, parcă mai des și parcă mai mult pentru el însuși decât pentru ceilalți, câteva versuri din poezia *Moartea lui Fulger* a lui George Coșbuc: „Ce urmă lasă șoimu-n zbor/ Ce urmă, peștii-n apa lor...?”. Întrebări esențiale ale omului de oricând și de oriunde...

Era preocupat de istoria strămoșilor, a localității și a parohiei Feldru, a regimentelor grănicerești, a Țării Năsăudului și a neamului românesc. A scris texte scurte despre istoria familiei și a oamenilor pe care i-a cunoscut, a dat interviuri, ultimul dintre acestea fiind redat la o televiziune din Bistrița la 14 august 2024. A încercat să dăruiască altora din ceea ce a acumulat.

În ultimii ani de viață s-a preocupat, ambițios și dedicat, de întocmirea genealogiei familiei Iloaie și a familiilor conexe, apelând la registrele celor născuți, căsătoriți și decedați din Parohie, dar și la Arhivele din Bistrița și din Năsăud. Cu gândul acesta vechi și de suflet, pe care ni-l mărturisea

de multă vreme ca pe un ideal, a intrat adânc în istoria ultimelor două secole, până aproape de anul 1800. El cunoștea și descifra chirilica tipărită, dar nu și pe cea scrisă de mână, așa că acolo s-a oprit. După ce afla cine știe ce nume pierdut între filele paginilor îngălbenite din vreun registru de pe masa de lucru, îți vorbea ore întregi despre acela și despre alții, de dinainte și de după. Dar, de fapt, se referea la el însuși și la tine... Astfel, la modul concret, erai obligat să simți și chiar simțea că faci parte din istoria propriului neam, așezat în pământ, dar luminat și descoperit sub cerneala scursă dintr-un vârf ancestral de peniță. Genealogia familiei – în câteva zeci de pagini manuscrise – a fost publicată, parțial, de curând. Acum se adaugă el însuși genealogiei neamului său trecut în veșnicie.

Doar de aceea rostim și cântăm noi: „cu tot neamul lui cel adormit”...

Încă din tinerețe memorase câteva zeci de strigături de joc și de petrecere – iar în scris adunase aproape o sută de asemenea strigături –, participa la șezători, la întruniri populare și culturale, la spectacole, a contribuit la reînvierea câtorva obiceiuri sătești pierdute. Îl auzeam cântând romanțe, unele foarte vechi și aproape pierdute – sub clar de lună, când se afla la câmp –, cântece populare sau cine știe ce fragment melodic drag care îi rămăsese în suflet de pe undeva... În *Autobiografia* sa afirmă: „Întotdeauna, în duminici și în sărbători, mergeam la biserică. Veneam dimineața și mergeam seara înapoi pe Vale (la câmp). După slujbă mergeam în sat să vedem feciorii și fetele la joc... Era foarte frumos: toată lumea, tineri și bătrâni, când ieșeau de la biserică, după masă, se plimbau în sus și-n jos de-a lungul drumului... Îmi plăceau foarte mult jocul, romanțele și cântecele vechi”.

A fost un vajnic apărător al tradițiilor populare și al păstrării costumului tradițional românesc, pe care îl purta cu mândrie nefățarnică, ori de câte ori putea. Mai demult făcea asta inclusiv în zilele de peste săptămână. Pe bună dreptate, cineva remarca: „falic și frumos ca un brad de munte, el purta cămașa și pieptarul și știa să locuiască în ele ca într-o împărăție”. A fost înmormântat în unul dintre cele peste 20 de costume populare pe care le-a avut. Acum, Îi prezintă lui Dumnezeu costumul sufletului său...

Chip și asemănare a lui Dumnezeu, fiecare om este unic. Venit în lume, omul primește o misiune pentru îndeplinirea căreia va da seama înaintea Lui, la finalul vieții sale. Credem că *diacul Petru din Feldru*, la sfârșitul încărcat de roade și de împliniri, așteptând acum – cu încredere plină de nădejde – cuvintele Creatorului: „Bine, slugă bună și credincioasă..., intră întru bucuria Domnului tău” (Matei 25, 21).

Biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca – între istorie și slujirea aproapelui

Viorica Văscu

Este mai bine de două veacuri, Biserica „Sfânta Treime”, cunoscută de clujeni drept Biserica din Deal, rămâne un reper al credinței ortodoxe în inima Clujului. Zidită din dorința românilor de a avea un loc al rugăciunii proprii, biserica a fost, vreme îndelungată, singurul lăcaș ortodox din cetate și un punct de sprijin pentru comunitate în momente decisive ale istoriei. În acest lăcaș de cult a fost instalat în 1921 primul ierarh al reînviatelor Eparhii a Vadului, Feleacului și Clujului, Episcopul Nicolae Ivan, de la a cărui mutare la Domnul s-au împlinit anul acesta, în 3 februarie, 90 de ani. Vlădica Nicolae Ivan a avut această biserică drept Catedrală din momentul instalării, fiind singura biserică ortodoxă din oraș în acel moment, și până în 1932, când a fost inaugurată ctitoria sa Biserica Sfântul Nicolae de pe strada Horea, urmând ca un an mai târziu, la 5 noiembrie 1933, să fie sfințită și cea mai mare dintre ctitoriile sale zidite, Catedrala Ortodoxă, azi Mitropolitană, din Cluj-Napoca.

Pe la Biserica din Deal, vechea catedrală, au trecut mari ierarhi și sfinți mărturisitori ai credinței, precum Sfântul Ierarh Andrei Șaguna sau Sfântul Preot Mărturisitor Liviu Galaction, iar între zidurile ei s-au rostit rugăciuni, s-au luat hotărâri și s-au adunat speranțe.

Azi, la peste 230 de ani de la ridicarea sa în anii 1795-1798, Biserica „Sfânta Treime” continuă să fie nu doar un monument al trecutului, ci o comunitate vie și prezentă, în care credința se prelungește firesc în grija față de aproapele. Rugăciunea și ajutorarea semenilor merg aici împreună, iar istoria slujirii se continuă prin proiecte concrete, dedicate celor aflați în nevoie. Dintre acestea, unul dintre cele mai vizibile și mai grăitoare este cantina socială a parohiei.

Cantina socială „Sfântul Ioan cel Milostiv”

În viața Parohiei „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca, slujirea liturgică și grija față de aproapele au mers dintotdeauna împreună. Din această înțelegere a misiunii Bisericii – ca loc al rugăciunii, dar și al milei lucrătoare – s-a născut Cantina socială „Sfântul Ioan cel Milostiv”, un proiect care a crescut firesc, pas cu pas, adaptându-se nevoilor reale ale oamenilor.

La început, cantina a fost gândită ca un spațiu în care persoanele aflate în dificultate puteau veni pentru a primi și a servi masa de prânz la sediu. Pentru unii, acest lucru însemna nu doar hrană, ci și un moment de liniște, de dialog și de comuniune.

În prezent, cantina socială „Sfântul Ioan cel Milostiv” oferă masa de prânz de luni până vineri pentru 25 de persoane, iar grija față de cei aflați în nevoie s-a extins dincolo de comunitatea parohială. Începând cu anul 2013, o dată pe săptămână, joia, cantina pregătește masă caldă pentru 50 de persoane internate la Centrul Social de Urgență, instituție aflată în subordinea Primăriei Municipiului Cluj-Napoca.

Casa de oaspeți „Sfântul Ilie”

Așezat în centrul municipiului Cluj-Napoca, în imediata apropiere a clinicilor universitare, complexul parohial al Bisericii „Sfânta Treime” a devenit, în timp, un loc al întâlnirii dintre rugăciune și ajutorul concret.

Astfel, odată cu reabilitarea imobilului în care funcționează cantina socială, au fost amenajate patru camere cu baie proprie, cu o capacitate totală de 12 locuri, destinate găzduirii temporare gratuite a bolnavilor și a aparținătorilor acestora care vin la spitalele din Cluj-Napoca. Spațiul a fost gândit ca un loc al liniștii, al decenței și al refacerii, oferind condiții optime de cazare într-un mediu primitor.

Serviciile Casei de oaspeți sunt gratuite, iar accesul se face prin intermediul paginii de internet a parohiei, prin e-mail, telefon sau direct, prin prezența la sediul complexului parohial. Funcționarea acestui proiect se sprijină pe resursele proprii ale parohiei, pe implicarea comunității parohiale și pe sprijinul binefăcătorilor.

Proiectul funcționează din 1 august 2019, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscopul și Mitropolitul Clujului, iar până în prezent peste 1000 de persoane – bolnavi și aparținători – au beneficiat de găzduire.

Unitatea de Îngrijire la Domiciliu „Dreptul Simeon” vine să completeze, în mod firesc, ansamblul proiectelor sociale ale Parohiei „Sfânta Treime”, alături de cantina socială și Casa de oaspeți, demonstrând că grija Bisericii nu se oprește la altar, ci continuă în casele oamenilor, acolo unde suferința, singurătatea și nevoia cer prezență, răbdare și iubire lucrătoare.

Serviciul de îngrijire la domiciliu se adresează persoanelor vârstnice din municipiul Cluj-Napoca, pentru care a fost stabilit

un anumit grad de dependență. Beneficiarii pot fi atât persoane cu autonomie redusă – mentală, corporală sau locomotorie –, cât și persoane care își păstrează parțial independența, dar au nevoie de sprijin regulat pentru activitățile zilnice. Serviciul acoperă o gamă largă de situații, de la persoane care necesită supraveghere permanentă, până la cele care au nevoie de ajutor punctual pentru igienă, menaj sau activități instrumentale ale vieții cotidiene.

Astfel, parohia își asumă nu doar o pastorație a vârstnicilor, ci și o slujire concretă, adaptată nevoilor reale ale comunității.

Serviciul de Asistență Comunitară „Sfânta Treime”

În completarea proiectelor sociale deja existente, Parohia Ortodoxă „Sfânta Treime” desfășoară și Serviciul de Asistență Comunitară „Sfânta Treime”, un demers care extinde grija Bisericii dincolo de ajutorul punctual, către sprijinul pe termen mediu și lung al persoanelor aflate în situații de dificultate. Serviciul este organizat în mod legal și acreditat de către Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

Activitatea acestui serviciu se fundamentează pe mesajul biblic al iubirii aproapelui și pe convingerea că filantropia creștină nu se reduce la gesturi izolate, ci presupune o implicare constantă, menită să prevină marginalizarea și excluderea socială. Principiile care stau la baza intervenției sunt respectarea demnității persoanei umane, solidaritatea creștină și legătura firească dintre viața spirituală și ajutorarea concretă.

Scopul Serviciului de Asistență Comunitară „Sfânta Treime” este de a preveni, limita sau înlătura efectele unor situații de dificultate – temporare sau permanente – care pot conduce la marginalizare socială. Intervenția este orientată către creșterea incluziunii sociale, atât la nivel individual, cât și familial sau comunitar.

Beneficiarii serviciului sunt persoanele, familiile și grupurile aflate în situații de dificultate, comunitățile expuse riscului de marginalizare sau excludere socială, dar și comunitatea largă, prin acțiuni de conștientizare, sensibilizare și mediere socială. Prin acest proiect, Parohia „Sfânta Treime” își afirmă rolul de partener activ al comunității, contribuind la construirea unei societăți mai solidare, în care sprijinul este oferit cu responsabilitate, discreție și respect față de om.

Conferințele culturale și misiunea educațională

Așezată în imediata vecinătate a universităților și a instituțiilor academice, Biserica „Sfânta Treime” și-a asumat, de-a lungul timpului, un rol activ și constant în viața culturală a orașului. Din această poziționare firească s-a născut o tradiție a serilor culturale, care îmbină reflecția, dialogul și întâlnirea dintre Biserică și comunitate.

De mai mulți ani, în biserică se desfășoară conferințe culturale, dedicate unor teme de interes religios, istoric, cultural și social, precum și omagierii unor personalități care au marcat viața spirituală, culturală sau academică. Aceste întâlniri sunt gândite ca spații de dialog și aprofundare, în care credința se întâlnește cu gândirea, iar tradiția cu preocupările contemporane.

În cadrul acestor seri culturale sunt organizate frecvent și lansări de carte, întâlniri cu autori, teologi, istorici sau oameni de cultură, contribuind la consolidarea unui climat de deschidere intelectuală și la promovarea valorilor autentice. Astfel, biserica devine nu doar loc al rugăciunii, ci și spațiu al cuvântului rostit și scris, al întâlnirii dintre idei și conștiințe.

Aceeași grijă pentru formarea omului se regăsește și în componenta educațională a activităților parohiei. În cadrul centrului social-filantropic și educațional, funcționează un program after-school, desfășurat zilnic, de luni până vineri, destinat copiilor din parohie și din școlile aflate pe teritoriul acesteia. Pentru acest scop a fost amenajat un spațiu adecvat, în care elevii pot veni să-și pregătească temele sub supravegherea cadrelor didactice și a voluntarilor.

Programul include și meditații școlare, în special pentru elevii care se pregătesc pentru examenele de Evaluare Națională sau Bacalaureat, la discipline precum limba și literatura română, matematică, limbi străine – engleză și germană –, dar și la alte materii necesare.

Un alt reper important al misiunii educaționale îl reprezintă Școala de vară, organizată în fiecare an, pe perioada vacanței de vară, de către Parohia „Sfânta Treime”. Programul este destinat copiilor cu vârste cuprinse între 6 și 14 ani și are ca obiectiv oferirea unui cadru sigur, prietenos și formativ, în care timpul liber să fie valorificat prin activități educative și recreative.

Prin aceste inițiative culturale și educaționale, Parohia „Sfânta Treime” își asumă o misiune care depășește cadrul strict liturgic: aceea de a contribui la formarea intelectuală, morală și spirituală a comunității, în special a tinerilor și a copiilor. Conferințele, lansări-

le de carte și programele educaționale conturează o lucrare coerentă, în care Biserica rămâne un reper de stabilitate, dialog și speranță într-o societate aflată în continuă schimbare.

Campaniile umanitare

În viața comunității Parohiei „Sfânta Treime”, marile sărbători creștine nu sunt doar momente de bucurie liturgică, ci și ocazii concrete de solidaritate. De-a lungul anilor, parohia a dezvoltat un proiect social dedicat sprijinirii persoanelor nevoiașe cu prilejul marilor sărbători – Învierea Domnului (Paștile) și Nașterea Domnului (Crăciunul) – precum și la începutul anului școlar, transformând sărbătoarea în faptă.

Cu ocazia Sărbătorii Paștilor, sunt oferite cadouri persoanelor vârstnice din parohie și din centre sociale, gesturi menite să aducă alinare, atenție și sentimentul că nu sunt uitați. La Crăciun, atenția se îndreaptă în special către copiii din familii nevoiașe și din centrele de plasament, care primesc daruri menite să le aducă bucurie și speranță.

De asemenea, la începutul anului școlar, parohia vine în sprijinul copiilor aflați în dificultate, oferindu-le ghiozdane echipate cu rechizite, dar și îmbrăcăminte, pentru ca drumul lor educațional să înceapă cu mai multă încredere și demnitate. Parohia acordă burse lunare pentru elevi și studenți în cuantum de 2500 de lei lunar.

Un exemplu grăitor al acestor inițiative este campania de Crăciun 2025, intitulată „Dăruiește celor nevoiași – să facem împreună o bucurie”. Prin implicarea comunității parohiale și a binefăcătorilor, au fost adunate alimente neperisabile, haine de iarnă, produse de igienă, jucării și donații financiare, transformate apoi în sprijin concret pentru cei aflați în nevoie.

În cadrul acestei campanii, 50 de copii au primit haine și încălțăminte de iarnă, dulciuri și jucării, iar 70 de persoane au beneficiat de pachete cu alimente de bază. Dincolo de cifre, fiecare pachet a însemnat o mână întinsă, un semn de grijă și o confirmare că bucuria sărbătorii poate fi împărtășită.

Prin aceste campanii umanitare, Parohia „Sfânta Treime” cultivă un spirit al responsabilității și al comuniunii, în care credința se traduce în gesturi simple, dar esențiale. Astfel, Paștile și Crăciunul își păstrează sensul profund, rămânând sărbători vii în inimile celor care dăruiesc și ale celor care primesc.

Istoria unei mărturisiri de credință

Așezată pe strada Bisericii Ortodoxe nr. 10 și cunoscută de clujeni sub numele de Biserica din Deal, Biserica Sfânta Treime este cea mai veche biserică ortodoxă din municipiul Cluj-Napoca și un monument istoric care păstrează memoria credinței românești din cetate.

Ridicată în anul 1795, cu sprijinul negustorilor macedo-români și al românilor din Cluj, biserica a luat naștere dintr-o dorință profundă: aceea de a avea un loc de rugăciune propriu, într-o vreme în care ortodocșii erau nevoiți să meargă până la Someșeni pentru a participa la slujbe. Prima Sfântă Liturghie a fost săvârșită la Nașterea Domnului din 1796, de către preotul Ilie Fulea.

Timp de 136 de ani, Biserica „Sfânta Treime” a fost singura biserică ortodoxă din Cluj, devenind

nu doar un lăcaș de cult, ci și un adevărat centru de viață spirituală, culturală și națională. Aici s-au adunat românii în momentele grele și decisive ale istoriei: la procesul memorandiștilor, dar și la plecarea delegației clujene spre Alba Iulia, la 1 Decembrie 1918.

În acest lăcaș au avut loc evenimente bisericesti de mare importanță: în 1811 a fost instalat episcopul Vasile Moga, iar în 1921 a fost întronizat episcopul Nicolae Ivan. Între 1921 și 1932, Biserica din Deal a avut statut de catedrală episcopală.

Privind în ansamblu, Biserica „Sfânta Treime” din Cluj-Napoca se dezvăluie nu doar ca un monument al trecutului, ci ca un spațiu în care istoria continuă să rodească. Aici, credința mărturisită de înaintași, rugăciunea rostită de generații întregi și jertfa unor mari personalități ale Ortodoxiei românești se întâlnesc cu nevoile concrete ale prezentului. De la slujirea liturgică și frumusețea cântării bisericesti, până la masa oferită celui flămând, adăpostul pentru cel aflat în suferință, grija față de vârstnici și formarea copiilor, toate alcătuiesc o lucrare unitară, vie și coerentă.

La peste două veacuri de la ridicarea sa, Biserica Sfânta Treime rămâne un loc al întâlnirii dintre cer și oameni, dintre memorie și responsabilitate, dintre rugăciune și faptă. Este dovada că o biserică veche nu înseamnă o biserică obosită, ci una care, ancorată în tradiție, știe să fie prezentă, atentă și lucrătoare în viața comunității. Astfel, Biserica din Deal continuă să fie o punte între veacuri și o mărturie vie că iubirea față de aproapele este, ieri ca și astăzi, cea mai puternică formă de credință trăită.

Rezumatul raportului activității Sectorului Administrativ Bisericesc al Arhiepiscopiei în 2025

Situația administrativă a unităților bisericești.

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului este alcătuită din 9 protopopiate cu 578 parohii, 150 filii, 36 de așezăminte monahale, având ca teritoriu canonic județele Cluj și Bistrița-Năsăud.

Având în vedere cerințele pastoral-misionare din teritoriu, în anul 2025 s-au înființat 3 parohii noi: Parohia **Vlaha**, Protopopiatul Cluj I, Parohia **Căpușu Mare**, Protopopiatul Huedin, și Parohia misionară **Macău**, Protopopiatul Huedin.

Activitatea organismelor eparhiale.

Sinodul Mitropolitan s-a întrunit în ședință de lucru de 5 ori, iar **Consiliul Eparhial** și **Adunarea Eparhială** s-au întrunit în ședință anuală de lucru în data de **1 februarie 2025**. Ședințele Permanenței Consiliului Eparhial se desfășoară săptămânal, sub președinția Chiriarhului. Au avut loc și două ședințe ale Permanenței Consiliului Eparhial cu protopopii Eparhiei în data de 11 februarie 2025 și 23 octombrie 2025.

În ședințele Sinodului Mitropolitan s-au discutat și analizat problemele referitoare la viața bisericească din cuprinsul Mitropoliei în plan misionar-pastoral, administrativ, cultural, patrimonial și social-filantropic.

Activitatea ierarhilor

Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei

În spațiul *sacramental-liturgic* și *administrativ-bisericesc*, în cursul anului 2025, a slujit de **112** de ori Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană, în bisericile de parohie și în mănăstirile din cuprinsul Eparhiei și al Mitropoliei sau din afară; a rostit tot atâtea predici tematice și exegetice, adoptând un stil și un limbaj în consonanță cu cerințele vremii, adaptat noilor generații. În întreaga activitate pastorală desfășurată în cursul anului, ierarhul a săvârșit **35** de Sfinte Taine și **275** ierurgii, la care a ținut tot atâtea cuvântări și intervenții ocazionale. A tărâșit **16** biserici și capele și a resfințit **21** biserici din Eparhia Clujului, precum și din alte eparhii ale Mitropoliei.

O caracteristică permanentă a activității pastorale a Înaltpreasfințitului Sale o reprezintă preocuparea pentru starea preoților și a credincioșilor din parohii, cu precădere cele sărace, pe care i-a cercetat în cele **280** vizite pastorale în mănăstiri, parohii și filii și **160** de vizite la așezămintele bisericești, culturale și sociale, oferind celor nevoiași arhierasca binecuvântare și dragostea părintească. A oficiat **30** de hirotoniri de diaconi și preoți pentru unitățile bisericești din cadrul eparhiei.

Asumarea serioasă a vieții spirituale din mănăstirile Eparhiei, precum și edificarea edilitară a acestora a reprezentat una din preocupările continue în activitatea Înaltpreasfințitului Sale, printr-o implicare directă, atât prin participarea la hramuri, cât și prin efectuarea a peste **70** de vizite cu scop duhovnicesc și edilitar.

De asemenea, Înaltpreasfinția Sa a acordat peste **600** de audiențe, a participat la conferințe, la simpozioane sau congrese în țară și peste hotare, a acordat interviuri la posturile de radio și televiziune.

În cursul anului 2025, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a participat la lucrările Sfântului Sinod și ale Adunării Naționale Bisericești, precum și la celelalte evenimente majore organizate la nivelul Patriarhiei Române. De asemenea, la nivelul Mitropoliei, Chiriarhul a gestionat și a prezidat cele 5 ședințe ale Sinodului Mitropolitan și a făcut vizite pastorale în celelalte două episcopii ale Mitropoliei Clujului. La nivelul Arhiepiscopiei Clujului a prezidat ședințele săptămânale ale Permanenței Consiliului Eparhial, ședința Consiliului Eparhial și a Adunării Eparhiale precum și ședințele cu Protopopii Eparhiei.

Totodată, Părintele Mitropolit a oficiat slujbe de binecuvântare a caselor parohiale nou construite sau renovate și restaurate. În multe localități, Primăriile au construit capele mortuare, iar la finalizarea acestora s-au organizat evenimente de inaugurare.

Preasfințitul Părinte Episcop-Vicar Samuel Bistrițeanul

În spațiul *sacramental-liturgic* și *administrativ-bisericesc*, în cursul anului 2025, sub ascultarea și prin delegarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, Preasfințitul Samuel Bistrițeanul a săvârșit de **48** de ori Sfânta Liturghie în bisericile de parohie și în mănăstirile din cuprinsul eparhiei, în Catedrala Mitropolitană, în paraclisul episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”. La

aceste slujiri a rostit predici tematice, exegetice sau cuvântări ocazionale, respectând preocupările celor prezenți la slujbe și propunând, în consecință, subiecte care să fie de interes, pe modelul credinței lucrătoare la timpul prezent. Preasfinția Sa a săvârșit **48** de Sfinte Taine și **51** de ierurgii, însoțite de cuvântări omiletice. Totodată, Preasfinția Sa a binecuvântat **5** capele mortuare, construite cu sprijinul primăriilor și al consiliilor locale, dar și cu ajutorul credincioșilor.

S-a preocupat de viața din parohii, continuând în condiții optime dialogul pastoral, buna comunicare și vecinătatea cu preoții și credincioșii acestora. În acest sens, a făcut **14** de vizite la mănăstiri și **5** vizite la așezămintele bisericești, culturale și sociale, oferind un cuvânt de însoțire și sfătuire acolo unde a fost nevoie, de încurajare și de felicitare, potrivit situațiilor.

La propunerea preoților, Distincția eparhială „**Crucea Transilvană**” pentru mireni a fost acordată pentru 12 persoane, ca apreciere a susținerii acordate Bisericii în slujirea ei pastorală și misionară. Ordinul „**Mihai Vodă**” pentru mireni s-a acordat pentru 34 de persoane, Ordinul „**Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni**” s-a oferit pentru 46 de persoane, Ordinul „**Sfântului Ierarh Pahomie de la Gledin**” a fost acordat pentru 55 persoane, iar Ordinul „**Nicolae Ivan**” pentru mireni a fost acordat la 38 de persoane, în semn de aleasă mulțumire și recunoștință pentru implicarea în misiunea Bisericii. Distincția „**Gratulația anului 2025**” a fost acordată domnului Dorel-Valentin Pojar, primarul comunei Jucu, județul Cluj.

Cursurile metodologice pentru obținerea gradelor profesionale (definitiv și gradul II) s-au desfășurat la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, în perioada **9-19 septembrie 2025**, și la ele au participat 95 de clerici din cuprinsul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, pentru obținerea definitivatului, a gradului II profesional și a gradului I profesional în preoție. Colocviul de admitere pentru gradul I în preoție a avut loc în data de 13 noiembrie 2025 și au participat 41 de preoți.

Cursurile pastorale au un rol important în pregătirea continuă a clericilor și în aprofundarea cunoștințelor teologice, pentru a fi cât mai bine pregătiți în conducerea comunității de credincioși, dar în același timp au și rolul de a răspunde problemelor actuale pe care le întâmpină preoții în parohii.

Personalul clerical, monahal și neclerical

În Arhiepiscopia noastră avem un număr de **731** posturi clericale, dintre care **56** posturi de conducere (1 Mitropolit, 1 Episcop Vicar, 1 vicar eparhial, 5 consilieri, 1 secretar eparhial, 12 inspectori, 9 protopopi și 26 posturi de stareți), **640** de posturi clericale cu studii superioare și **35** posturi cu studii medii.

Un număr de 182 de preoți, adică 30% din numărul total de posturi clericale, primesc o contribuție la salarizare de 80% din salariul de încadrare.

În anul 2025 au fost hirotoniți un număr de **11** preoți și diaconi pentru Eparhia noastră, au fost transferați la cerere **10** preoți, s-au aprobat **7** pensionări pentru limită de vârstă, iar **6** preoți pensionari au trecut la cele veșnice. Apreciind activitatea preoților merituoși, Înaltpreasfințitul Mitropolit Andrei a acordat distincția de **sachelar** la 6 preoți, distincția de **iconom** la 5 preoți și distincția de **iconom stavrofor** la 24 preoți. A fost acordată **Crucea Transilvană pentru clerici** unui număr de 4 preoți. Ordinul „**Mihai Vodă**” pentru clerici a fost acordat pentru 9 slujitori ai Bisericii, iar Ordinul „**Nicolae Ivan**” pentru clerici a fost acordat la 9 de preoți.

La unitățile noastre bisericești avem și un număr de **713 posturi neclericale** (455 în județul Cluj și 258 în județul Bistrița Năsăud) – angajați neclericali la Centrul eparhial, protopopiate, cântăreți bisericești, paraclisieri, asistenți-sociali, economiști îngrijitori, paznici ș.a. la ora actuală, aproximativ 120 de unități de cult funcționează fără nici un post neclerical.

Fondurile pentru sprijinirea financiară a clerului

Fondul Central Misionar. În urma colectei din anul 2025 pentru Fondul Central Misionar, la unitățile administrative – bisericești din cadrul Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului s-a adunat suma totală de **949.963 lei**.

Procentul de 60% a fost virat în contul Patriarhiei, iar restul de 40% din suma totală colectată s-a reținut pentru a fi gestionat de Arhiepiscopie pentru ajutorarea parohiilor sărace și pentru completarea salariilor preoților lipsiți de posibilități materiale. Din acest fond s-au acordat ajutoare financiare pentru biserici aflate în construcție și pentru preoții misionari.

Fondul Pastoral Eparhial, înființat la inițiativa Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, este destinat, de asemenea, ajutorării familiilor preoților din parohii cu venituri reduse. În anul 2025 au fost ajutați un număr de **90 de preoți** (10 preoți din fiecare protopopiat) cu suma de **2000 lei** pentru fiecare, suma totală acordată fiind de **180.000 lei**.

Consilier administrativ bisericesc
Preot Cristian Baciu

Rezumatul reportului activității Sectorului Economic al Arhiepiscopiei în 2025

În cursul anului 2025 au fost continuate lucrările pentru pictarea Catedralei Mitropolitane în tehnica mozaic cu o echipă condusă de către maestrul Viorel Maxim, în absida dreaptă. A fost finalizată licitația pentru contractul de finanțare cu ADR Nord-Vest pentru „Reabilitare, restaurare și introducere în circuitul turistic a Catedralei Mitropolitane”, cod SMIS 302121, în valoare de 56.895.027 lei. De asemenea, a fost semnat contractul de finanțare pentru „Instalarea unei noi capacități de producere a energiei electrice din surse solare cu o capacitate de minim 900 kW”, cod SMIS: 315950, în localitatea Nușeni, în valoare de 5.856.557,45 lei.

În cursul anului 2025, am continuat lucrările la Centrul Misionar Social Sfântul „Apostol Andrei”, situat pe Calea Turzii, nr. 2-14, care va asigura baza pentru întreaga misiune socială a Arhiepiscopiei noastre. Aici vor funcționa Protopopiatele Cluj I și Cluj II, asociațiile de tineret, asociațiile misionare, precum și o grădiniță. Până la sfârșitul anului, s-a finalizat tencuirea centrului, s-a montat tâmplăria PVC, s-au realizat instalații electrice, termice, sanitare.

La Centrul Educațional „Grigore Pletosu”, situat în localitatea Bistrița, care va asigura baza logistică pentru misiunea cu tinerii din Municipiu, precum și activitatea Școlii Primare „Sfântul Stelian”, s-au executat lucrări de instalații, finisaje interioare la demisolul clădirii.

La Cimitirul Eparhial „Sfântul Lazăr”, situat în Municipiul Cluj-Napoca pe str. Calea Turzii, au continuat lucrările la Capela cu hramul Sfântul Lazăr, precum și finisarea locurilor de veci din cimitir.

Alte lucrări care au fost realizate în anul 2025: începerea lucrării de construire a Bisericii la Mănăstirea Sfânta Elisabeta, lucrări de igienizare la Centrul Eparhial, Reparații la Tipografia Renașterea, amenajare Magazin Renașterea I.

În anul 2025 au continuat lucrările de edificare la cele peste 120 de biserici parohiale și mănăstirești, aflate în diferite faze, de la fundație până la iconografie, la care se adaugă și unele lucrări de reparație la biserici și case parohiale: construcția de noi locașuri de cult: 41 (12 urban, 29 rural), pictură la noi locașuri de cult: 20 (8 urban, 12 rural), lucrări de consolidare, reparații edificii eclesiale: 61 (4 urban, 57 rural).

Având în vedere realizările anului 2025, cele mai importante obiective pentru anul 2026 considerăm a fi: continuarea lucrărilor iconografice în tehnica mozaic la Catedrala Mitropolitană, Centrul Misionar-Social „Sfântul Apostol Andrei” din Municipiul Cluj-Napoca, Amenajarea unui magazin de obiecte și icoane în Municipiul Cluj-Napoca, amenajarea unui magazin de cărți și obiecte în Municipiul Bistrița, implementarea proiectului „Instalarea unei noi capacități de producere a energiei electrice din surse solare, cu o capacitate de minim 900 kW”, Cod SMIS: 315950, în localitatea Nușeni.

Consilier economic
Ec. dr. Sorin Călea

Rezumatul raportului activității Sectorului Cultural al Arhiepiscopiei în 2025

Anul 2025 a stat sub semnul omagierii Centenarului Patriarhiei Române și al comemorării duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea.

În acest context, Arhiepiscopia Clujului a marcat simbolic aceste tematici prin mai multe activități culturale și științifice, precum: Pastoralele de Paști și Crăciun ale Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, programele catehetice, conferințele preoțești, *Calendarul Renașterea 2025*, semnalizarea tematicii pe calendarele bisericești și Concursul Național Catehetic *Mărturisirea jertfelnică a dreptei credințe – moștenirea unui secol de Patriarhat pentru copii și tineri*.

Între evenimentele culturale promovate și transmise prin intermediul postului de *Radio Renașterea*, într-o bună colaborare cu *Biroul de presă* și *Muzeul Mitropoliei Clujului*, amintim: evenimentul cultural-editorial „*Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj – de la biografie la sinaxar*”, evenimentul anamnetic „*Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj – mărturisitor al Ortodoxiei*” și expoziția foto-documentară „*Sf. Pr. Mucenic Liviu Galaction de la Cluj*”, vernisată în mai multe locații: Facultatea de Teologie Ortodoxă, Muzeul Mitropoliei, Biblioteca Județeană Bistrița-Năsăud și Memorialul Gherla. De asemenea, expoziția outdoor „*Sf. Pr. Mucenic Liviu Galaction de la Cluj – mărturisitor în temnițele comuniste*” a fost expusă la instalația 10x10, Tunelul Timpului din Cluj-Napoca, fiind realizată de către Arhiepiscopia Clujului în colaborare cu Facultatea de Teologie Ortodoxă, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei și Muzeul Mitropoliei Clujului.

Totodată, au fost organizate și alte manifestări cultural-artistice dedicate anului omagial și comemorativ: *Colindul Păstorilor* (ed. a III-a), *Tradiții clujene de Buna Vestire* (ed. a IV-a), *Cântările Cerului* (ed. a III-a), *Festivalul de colinde și tradiții de Crăciun „Episcop Nicolae Ivan”* (ed. a XIV-a), precum și concerte de colinde susținute de Corul Filarmonic de Stat „Transilvania”, Corul Catedralei Mitropolitane, dar și de Corurile Facultății de Teologie Ortodoxă și ale Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”.

Protocolul de colaborare cu TVR Cluj, în vederea promovării manifestărilor prilejuite de proclamarea canonizării Sf. Pr. Mucenic Liviu Galaction, a presupus realizarea unor emisiuni încadrate în tematica comemorativă a acestui an. De asemenea, proiectul

„Christmas Opera Fair”, realizat de Opera Națională Română Cluj-Napoca, în parteneriat cu Primăria și Consiliul Local Cluj-Napoca, a beneficiat de sprijinul Arhiepiscopiei Clujului.

O realizare notabilă în plan cultural-academic o constituie înființarea și inaugurarea Asociației Culturale Ortodoxe „Nicolae Ivan”, a mirenilor intelectuali din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Facultatea de Teologie Ortodoxă din cadrul Universității „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca a organizat mai multe simpozioane și evenimente, dintre care amintim: Simpozionul Internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă „*O sută de ani de mărturisire și impactul lor pentru contemporaneitate*”, Seminarul Internațional de Medicină și Teologie (ed. XXIV) *Incertitudine, riscul medical și moral, speranța omului pentru sănătate*, cu secțiunea *Anul omagial și comemorativ al Patriarhiei Ortodoxe Române*, expoziții de artă sacră și expoziția cu operele Pr. Prof. Liviu Galaction Munteanu la Biblioteca Facultății. Corul „Adoremus Dominum” a reprezentat eparhia noastră în cadrul Festivalului-Concurs Național de Muzică Bisericească „Lăudați pe Domnul!”, obținând locul I.

Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”, prin rezultatele excelente obținute la Evaluarea Națională și Bacalaureat, se plasează într-un top al celor mai bune școli din Cluj-Napoca. **Școala Primară „Sfântul Stelian”** din Bistrița, un alt proiect educațional important al Arhiepiscopiei Clujului, a primit autorizația de funcționare pentru nivelul de învățământ „gimnazial” începând cu anul școlar 2026-2027, prin Ordinul Ministerului Educației și Cercetării 7105/22.12.2025.

Muzeul Mitropoliei Clujului a găzduit, sub genericul *Serilor culturale*, 18 expoziții, lansări de carte, conferințe și simpozioane, la care se adaugă o serie de emisiuni realizate de TVR Cluj și Trinitas TV, dar și cele de tip podcast, dedicate Sfântului Liviu Galaction. Menționăm și implicarea muzeului în realizarea filmului documentar „*Patriarhul – între altar și tron*”, realizat de către regizorul Laurențiu Calomfirescu.

Editura Renașterea a lansat la Târgul de carte Gaudeamus volumul „*Biserica, Lume și Împărăție. Temelia euharistică a teologiei pastorale a lui Alexander Schmemmann*”, semnat de William C. Mills, iar la Festivalul Internațional de Carte Transilvania volumul „*Părintele Prof. Dr. Vasile Sava – un canonist al renașterii ortodoxiei clujene*”, semnat de pr. lect. univ. dr. Răzvan Perșa, și a editat 42 de volume esențiale pentru teologia ortodoxă și misiunea Bisericii. **Revista Renașterea**, editată de Arhiepiscopia Clujului, a dedicat, în fiecare număr, o rubrică specială tematicii omagiale, *Centenarul Patriarhiei Române. Restituiri istorice și documentare*.

Rezumatul Raportului activității Sectorului Misionar-Social al Arhiepiscopiei din 2025

Arhiepiscopia Clujului desfășoară lucrarea de asistență socială în cadrul **asociațiilor și fundațiilor** înființate cu binecuvântarea Chiriarhului și prin intermediul **Sectorului misionar-social**. Activitatea social-filantropică este concretizată prin diverse inițiative, programe și instituții care oferă ajutor material, moral și spiritual comunității.

Sub patronajul Arhiepiscopiei Clujului funcționează mai multe asociații cu profil filantropic cu o activitate eficientă și vizibilă în comunitate: *As. „Filantropia Ortodoxă”*, *As. „Sfântul Nectarie” Cluj*, *As. Filantropică Medical-Creștină „Christiana” - Filiala Cluj-Napoca*, *As. Filantropică „Sfântul Onufrie”*, *Fundația Cultural Filantropică „Protopop Aurel Munteanu” Huedin* și *Societatea Femeilor Ortodoxe*.

Opt Protopopiate ale Eparhiei au fost acreditate ca furnizori de servicii sociale, o parte fiind deja licențiate ca **Servicii de asistență comunitară**. În sprijinul de asistență socială în Eparhie se înscrie și activitatea celor **20 de angajați (13 asistenți sociali)** din cadrul unităților de cult din teritoriu.

În cadrul proiectelor sociale și asociațiilor aflate sub patronajul Arhiepiscopiei sunt salariați **291 persoane**, după cum urmează: **141 salariați** - *As. „Filantropia Ortodoxă” Cluj-Napoca*, **56 salariați** - *As. Sfântul Nectarie Cluj*, **27 salariați** - *As. Filantropică Medical-Creștină „Christiana” - Filiala Cluj-Napoca*, **41 salariați** - *Centrul de Îngrijire și Asistență Acoperământul Maicii Domnului*, *Turda*, **17 angajați** - *As. Filantropică „Sfântul Onufrie”*, **9 angajați** - *Fundația Cultural Filantropică „Protopop Aurel Munteanu” Huedin*, **6 angajați** *Fundația „Sfântul Nicolae” Gherla* și **6 angajați** *Societatea Femeilor Ortodoxe*

Proiecte și programe sociale ale Arhiepiscopiei

Sistemul de asistență socială al Arhiepiscopiei cuprinde în prezent peste **60 de instituții și programe social filantropice** grupate pe diferite categorii de beneficiari. În anul 2025 au fost finalizate următoarele proiecte:

Centrul de Îngrijiri Paliative Pediatriche „Sfântul Hristofor” Sânnicoara a fost inaugurat în data 16 octombrie 2025 și este un proiect medico-social al Asociației „Sfântul Nectarie”, care va asista, în mod gratuit, pacienții minori cu boli cronice progresive, în diferite stadii ale bolii, având o capacitate de 38 de locuri. Valoarea totală a investiției a fost de 3.606.406 lei, iar bugetul total de 4.409.988 lei.

Centrul de Servicii Comunitare „Sfânta Ana” – Dej fost inaugurat în 5 iunie 2025, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, a reprezentanților autorităților civile și militare, a binefăcătorilor și colaboratorilor, precum și a numeroși credincioși. În prezent sunt acreditate și licențiate două servicii sociale: un serviciu de consiliere și sprijin pentru părinți și copii (40 beneficiari) și un serviciu socio-medical de îngrijire a persoanelor vârstnice la domiciliu (35 de beneficiari)

Așezământul pentru copii „Sfânta Sofia și fiicele sale: Pistis, Elpis și Agapis” Cornești, rodul unei lucrări începute în anul 2021 de către părintele paroh Dănuț-Gheorghe Pinte, reprezintă o șansă la educație și la o viață normală pentru 25 de copii proveniți din familii aflate în dificultate. Slujba de sfințire a așezământului a fost oficiată de către **Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei la data de 7 octombrie 2025**, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

Anul trecut structura sistemului de asistență socială era formată din: **19 – Proiecte cu profil socio-medical** (centru de îngrijiri paliative, policlinică fără plată, 2 centre de recuperare psihoneuromotorie, 6 servicii de îngrijiri socio-medice la domiciliu, cabinet medical, serviciu de ambulanță etc.); **4 - Cantine sociale**; **6 - Centre rezidențiale pentru vârstnici**; **2 - Centre comunitare de tineret**; **4 - Centre de zi (copii și adulți)**; **1 - Grădiniță socială**; **2 - Școli postliceale sanitare**; **2 - Servicii care oferă hrană la domiciliu**; **3 - Centre de informare și consiliere**; **1 - Școală pentru recuperarea copiilor din abandon**; **4 - Centre socio-educative**; **1 - Farmacie**; **2 - Centre de plasament**; **1 - Casă de oaspeți cu profil social**; **8 - Servicii sociale de asistență comunitară (protopopiate).**

Revista Tabor a Mitropoliei Clujului, revistă de cultură și spiritualitate românească, a dedicat un număr tematicii comemorative „*Duhovnicii și mărturisitorii secolului XX*”, și un alt număr împlinirii a *1700 de ani de la Primul Sinod Ecumenic*, cu articole semnate de ierarhi, teologi, istorici și oameni de cultură.

Postul de **Radio Renașterea** a marcat importanța anului printr-o serie de emisiuni săptămânale intitulate „*Pe urmele Sfântului Liviu Galaction de la Cluj*”, prin readucerea în actualitate a predicilor noului sfânt al Clujului, dar și prin difuzarea în premieră a piesei de teatru radiofonic „*Tunul de cires*”, dedicată protopopului martir Aurel Munteanu din Huedin.

În aria preocupărilor pentru **pastorația tinerilor** se înscriu taberele pentru copii și tineri organizate la Sângeorz-Băi, Mărișel, Gledin sau Rogojel, la care se adaugă zile de tabără în parohiile din eparhie. La nivelul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, Arhiepiscopia Clujului a organizat și găzduit, la Centrul Misionar de Tineret „Ioan Bunea”, tabăra din cadrul Programului Național de Tabere pentru Tineret „Tradiție și noutate” al Patriarhiei Române. Arhiepiscopia Clujului a aniversat 20 de ani de când organizează activități de tineret, iar Centrul Misionar de Tineret „Ioan Bunea” a marcat 10 ani de activitate.

Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” a oferit tinerilor merituosi, dar lipsiți de posibilități materiale, 34 de burse (103.200 lei), iar Arhiepiscopia Clujului a acordat premii olimpice din cele două județe ale eparhiei.

În ceea ce privește **patrimoniul cultural**, a continuat implementarea proiectului de „*Reabilitare, restaurare și introducere în circuitul turistic a Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca*” și a fost lansat proiectul „*Lumina din Deal. Patrimoniul viu și dialog cultural în prima Biserică Ortodoxă a Clujului*”. De asemenea, au fost restaurate 12 icoane și un tablou pe pânză din patrimoniul Muzeului Mitropoliei Clujului.

Printre proiectele pentru anul 2026 se numără seria de manifestări cultural-religioase și editoriale propuse pentru a marca: 20 de ani de existență a Mitropoliei Clujului, 90 de ani de la trecerea la cele veșnice a Episcopului Nicolae Ivan, 15 ani de la trecerea la Domnul a Mitropolitului Bartolomeu Anania, 15 ani de arhierie a Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei la Cluj-Napoca, precum și tematica omagială și comemorativă dedicată pastorației familiei creștine și sfințelor femei din calendar (mironosițe, mucenițe, cuvivoase, soții și mame).

Consilier cultural,
Pr. Cornel Coprean

Slujirea aproapelui prin proiecte de într-ajutorare

În conformitate cu *Pastorală Sfântului Sinod al B.O.R.*, în urma organizării colectei în parohiile din cadrul Arhiepiscopiei, situația detaliată a fost: total sumă colectată - **664.867**; cantitate **alimente - 8168 kg**; cantitate **medicamente - 14 cutii**; cantitate **haine - 2700 kg**; **număr persoane beneficiare: 503 familii, 754 adulți și 420 copii.**

Prin intermediul Fondului „*Filantropia*” s-a constituit o rezervă financiară de **114.960 lei**, care a fost folosită pentru ajutorul persoanelor care au necesitat operații chirurgicale și pentru alte cazuri sociale, iar în cadrul Proiectului „*Cutia Milei*” s-a adunat și s-a distribuit persoanelor defavorizate suma totală **452.452 lei**.

Prin Programul **MASA BUCURIEI**, inițiat de Patriarhia Română în parteneriat cu magazinele Selgros și Carrefour România, anul trecut în Eparhia Clujului au fost preluate și donate produse alimentare la peste **3420 de beneficiari**, în valoare de **510.164 lei**. Cu prilejul Sfințelor Sărbători de Crăciun și de Paști, Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oferit peste **1400 de pachete** cu alimente neperisabile persoanelor nevoiașe.

În cadrul Eparhiei Clujului, în anul 2021, instituțiile filantropice au furnizat servicii sociale pentru **18.730 de persoane**, iar bugetul total al activităților misionar-sociale a fost **42.168.315 lei**.

Proiecte de viitor. La finalul anului 2025 s-au semnat contracte de finanțare din fonduri europene, în valoare de aproximativ 8.500.000 euro, pentru dezvoltarea infrastructurii sociale din eparhie în anii următori: extinderea Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca, realizarea Centrului multifuncțional cu dotări sportive și culturale „Sfântul Hristofor” din Sânnicoara, a Centrului multifuncțional cu dotări sportive și culturale „Sfântul Paisie, Arsenie și Siluan” din Gherla, precum și a Centrului „Respiro”, de îngrijire și suport de calitate pentru persoanele cu dizabilități și aparținătorii acestora, din Apahida. La acestea se adaugă construirea Centrului rezidențial pentru persoane vârstnice „Sfântul Eftrem cel Nou” - Budacu de Jos și finalizarea a 6 Case de Tip Familial pentru ocrotirea copiilor aflați în dificultate.

Consilier misionar social,
Dr. Iustin Liciniu Câmpian

† **SAMUEL BISTRITĂNEANU**
EPISCOP VICAR AL ARHIEPISCOPIEI
VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Ianuarie 2026

1 ianuarie (Tăierea Împrejur a Domnului. Sfântul Vasile cel Mare. Anul Nou)

În biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Seara, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește un cuvânt duhovnicesc.

2 ianuarie (Sfântul Ierarh Silvestru, Episcopul Romei)

Cu prilejul hramului, în Paraclisul parohiei „Sfântul Silvestru” din Cluj-Napoca (paroh: Pr. Robert Kovacs), săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

3 ianuarie

Seara, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Vecernia Mare și rostește un cuvânt duhovnicesc.

4 ianuarie

În biserica „Sfântul Ierarh Nicolae”, cunoscută și sub denumirea de „Catedrala Ortodoxă din Năsăud” (parohi: Pr. Florin Rusu și Pr. Lucian Greabu), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Paraclisul Maicii Domnului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

5 ianuarie (Ajunul Bobotezei)

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

După amiază, în biserica Mănăstirii „Sfânta Cuvioasă Elisabeta” din Cluj-Napoca, slujește Liturghia Sfântului Vasile cel Mare unită cu Vecernia și rostește cuvântul de învățătură. La final, oficiază slujba Sfințirii celei Mari a Apei și îi binecuvintează pe credincioșii prezenți la slujbă prin stropirea cu Aghiasmă.

6 ianuarie (Botezul Domnului)

În biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăstur (parohi: Pr. Dan Dorian Cismaș, Pr. Nicolae Maja și Pr. Radu Onac), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. La final, pe esplanada din fața bisericii, săvârșește slujba Sfințirii celei Mari a Apei.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Vecernia Mare cu Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

7 ianuarie (Soborul Sfântului Ioan Botezătorul)

Cu prilejul hramului, în biserica „Sfântul Proroc Ioan Botezătorul” din cartierul clujean Mărăști (parohi: Pr. Nelu Alexandru Hales și Pr. Adrian Podaru), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Vecernia și rostește un cuvânt duhovnicesc.

8 ianuarie

La Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca, la sediile ciclului liceal și gimnazial, binecuvintează sălile de clasă, cadrele didactice și elevii prezenți la ore, prin stropirea cu Aghiasmă Mare. Este însoțit de pr. Ionuț Arieșan, duhovnicul instituției de învățământ.

La ceas de seară, binecuvintează, prin stropirea cu Aghiasmă Mare, camerele și elevii cazați în căminul Colegiului Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca.

9 ianuarie

La Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan” din Cluj-Napoca, la sediul ciclului primar, binecuvintează sălile de clasă, cadrele didactice și elevii prezenți la ore, prin stropirea cu Aghiasmă Mare. Este însoțit de pr. Ionuț Arieșan, duhovnicul instituției de învățământ.

Program de audiențe la birou.

10 ianuarie

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Irineu, Arhiepiscopul Alba Iuliei, în biserica „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din municipiul Alba Iulia, oficiază Taina Sfântului Botez și rânduiala îmbisericii pentru prunca Maria, fiica domnului notar Dan Teodorescu și a doamnei Alina Teodorescu. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

11 ianuarie

În biserica așezământului pentru copii „Sfântul Onufrie cel Mare” din Florești, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Paraclisul Maicii Domnului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

12 ianuarie

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

13 ianuarie

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

14 ianuarie

La Facultatea de Teologie, examinează prima serie a studenților din anul II la disciplina Practică Liturgică.

Program de audiențe la birou

15 ianuarie

În biserica „Sfinții Trei Ierarhi” din localitatea Feldru, protopopiatul Năsăud (paroh: Pr. Ioan Clapa și Pr. Toader Grigore), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Petru Iloaie, tatăl părintelui Ștefan Iloaie, cadru didactic la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanu a oficiat Dumnezeiasca Liturghie cu prilejul Praznicul Botezului Domnului, la biserica Sfinții Apostoli Petru și Pavel din cartierul Mănăstur, Cluj-Napoca, 6 ianuarie 2026.

Face o vizită la Mănăstirea „Mihai Vodă” de la Turda. Se întâlnește cu Preasfințitul Teofil de Iberia, Arhiepiscopul Vicar al Episcopiei Ortodoxe Române a Spaniei și Portugaliei și cu obștea așezământului monahal. Este însoțit de PCuv. Protos. Grigorie Foltiș, duhovnicul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

16 ianuarie

Program de audiențe la birou.
 La Facultatea de Teologie, examinează a doua serie a studenților din anul II la disciplina Practică Liturgică.

17 ianuarie

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, asistă la Vecernia Mare și rostește un cuvânt duhovnicesc.

18 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

La ceas de seară, în Biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Paraclisul Maicii Domnului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

20 ianuarie

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

În biserica „Adormirea Maicii Domnului” din cartierul clujean Mănăstur (parohi: Prot. Dan Hognogi și Pr. Dorin Ielciu), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Ioan Simion, preot misionar în cadrul Protopopiatului Cluj-Napoca și profesor de religie la Liceul de Arte Vizuale „Romulus Ladea”. Rostește un cuvânt de mângâiere.

21 ianuarie

Program de audiențe la birou.

22 ianuarie

Slujește Sfânta Liturghie în Paraclisul Episcopal cu hramul „Sfinții Benedict de Nursia și Isaac de Ninive”.

La Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță” din Cluj-Napoca, asistă la cea de-a patra ediție a Concertului de muzică sacră, organizată de Mișcarea Focolarelor, cu prilejul Octavei de Rugăciune pentru Unitatea Creștinilor. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

23 ianuarie

Program de audiențe la birou.

Participă la podcastul „Vocea copiilor”, realizat de elevii de gimnaziu ai Colegiului Ortodox din Cluj-Napoca, unde acordă un interviu audio-video cu caracter duhovnicesc.

24 ianuarie (Ziua Principatelor Unite)

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei și Preasfințitul Episcop Benedict al Sălajului. La final, adresează un cuvânt de felicitare cu prilejul împlinirii a 77 ani de viață a Înaltpreasfințitului Sale.

La Reședința Mitropolitană, participă la protocolul organizat cu ocazia zilei aniversare a Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei.

În foaierul „Casei Universitarilor” din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Mircea Muthu, profesor universitar emerit al Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai” și membru al Uniunii Scriitorilor din România. Rostește un cuvânt de mângâiere.

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, asistă la Vecernia Mare, slujește la Litie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

25 ianuarie

În biserica Mănăstirii „Sfântul Vasile cel Mare” din Someșul Cald, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Cu prilejul împlinirii a doi ani de la trecerea la Domnul a părintelui protosinghel Zosima Bârsan, fost duhovnic al Mănăstirii Someșul Cald, în biserica așezământului monahal, oficiază slujba Parastasului. În continuare, la mormântul răposatului din incinta mănăstirii, păstrează un moment de reculegere și săvârșește o scurtă slujbă de pomenire. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită pe șantierul de lucru al bisericii „Sfinții Trei Ierarhi” din localitatea Someșul Cald (paroh: Pr. Cosmin-Adrian Bucșa), protopopiatul Huedin.

La ceas de seară, în Biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, slujește Paraclisul Maicii Domnului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

26 ianuarie

Participă la ședința de lucru a Permanenței Consiliului Eparhial.

27 ianuarie

Face o vizită la casa părintească din satul natal Ciuruleasa, județul Alba.

28 ianuarie

Program de audiențe la birou.

29 ianuarie

În Paraclisul „Sfântul Ierarh Nicolae” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (slujitor: Ierom. Grigorie Foltiș), oficiază slujba de Tedeum, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, cu prilejul deschiderii ședinței de lucru a Adunării Eparhiale, apoi în Aula Mare a instituției, participă la ședința anuală a Consiliului și Adunării Eparhiale. Rostește un cuvânt ocazional.

La ceas de seară, în Paraclisul „Sfântul Ierarh Nicolae” al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca (slujitor: Ierom. Grigorie Foltiș), slujește Vecernia Mare cu Litie pentru cinstirea Sfinților Trei Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan, patronii învățământului teologic ortodox din întreaga lume.

30 ianuarie (Sfinții Trei Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan)

Cu prilejul hramului Școlilor Teologice, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie sub protia Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei.

La ceas de seară, în Aula Magna a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, împreună cu Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, participă la momentul festiv prilejuit de lansarea volumelor „Opere Complete” ale părintelui academician George Remete, membru corespondent al Academiei Române. Rostește un cuvânt ocazional.

31 ianuarie

La ceas de seară, în biserica „Schimbarea la Față” de pe Bulevardul Eroilor din Cluj-Napoca, asistă la Vecernia Mare și rostește un cuvânt duhovnicesc.

A consemnat Marian Șomlea, secretar de cabinet

† **ANDREI**
MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI
SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertzienă”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Ianuarie 2026

1 ianuarie (Tăierea împrejur a Domnului. Sfântul Vasile cel Mare. Anul Nou)

La miezul nopții trecerii dintre ani, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot misionar, pe seama protopopiatului Gherla, pe diaconul Sabin Mircea Belceanu.

Primește la reședință autoritățile centrale, județene și locale, civile și militare, prezente la Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură.

2 ianuarie

În localitatea Mărișel, protopopiatul Huedin, îi vizitează pe tinerii aflați în tabăra de iarnă organizată de sectorul Activități cu tineretul din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului (coordonator: D-ra Oana Băilă). Rostește un cuvânt duhovnicesc și asistă la programul artistic organizat cu acest prilej.

Face o vizită la Clinica Medicală II din Cluj-Napoca (preot de slujire caritativă: Pr. Ioan Cosma).

3 ianuarie

În biserica Mănăstirii „Adormirea Maicii Domnului” de la Băița, județul Hunedoara, oficiază slujba Parastasului la împlinirea a doi ani de la mutarea în eternitate a robului lui Dumnezeu Olimpiu Marin Jula. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Se reculege, preț de câteva clipe, în cimitirul mănăstirii.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

4 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

5 ianuarie (Ajunul Bobotezei)

În capela mortuară din cimitirul parohial din cartierul clujean Mănăștur, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul Virgil Marian. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Pavcerniței celei Mari, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

6 ianuarie (Botezul Domnului)

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Pe o scenă special amenajată în Piața „Avram Iancu” din fața Catedralei Mitropolitane, săvârșește slujba Sfințirii celei Mari a Apei. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

La ceas de seară, în Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

7 ianuarie (Soborul Sfântului Ioan Botezătorul)

Cu prilejul hramului, oficiază slujba de binecuvântare a Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

În Biserica „Sfântul Ioan Botezătorul”, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Părintelui paroh Ioan Bujor îi acordă distincția „Crucea Transilvană”, iar părintelui slujitor Emanuel Cristian Vidican îi acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”.

8 ianuarie

În Biserica „Sfânta Treime” din Starchiojd, județul Prahova, cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, oficiază slujba înmormântării ador-

mitului întru Domnul Gheorghe Chiriță, tatăl doamnei Maria Grama, directorul bibliotecii Centrului Eparhial din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de mângâiere. Este însoțit de PC Pr. Ioan Bufta, protopopul Dejului.

9 ianuarie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

La Alba-Iulia, la început de an, îi vizitează pe domnul Ion Dumitrel, Președintele Consiliului Județean Alba, și pe domnul avocat Ioan Rus.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

10 ianuarie

În capela Facultății de Teologie din Cluj-Napoca (slujitor: Protos. Grigorie Foltiș), oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Nadia Elena, fiica părintelui Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt de învățătură. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul instituției de învățământ.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

11 ianuarie

Oficiază slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări realizate la biserica din Crăiești, protopopiatul Turda. Rostește un cuvânt de felicitare.

Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, înconjurat de un sobor de clerici și credincioși, în fața Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, cu prilejul oficierii Slujbei Aghesmei Mari, Bobotează, 2026.

În biserica din Crăiești, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Cristian Ioan Baciu. Domnului episcop Daniel Feneșan îi conferă Ordinul „Mihai Vodă”, domnului Valentin Mornea îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”, doamnei Domnița Greta îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar doamnei Andreea Moldovan îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

Săvârșește slujba de binecuvântare a noului Centru Catehetic din proximitatea bisericii din Crăiești. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotonește întru duhovnic pe PC Pr. Stelian Pașca-Tușa de la biserica din incinta secției în aer liber a Muzeului Etnografic al Transilvaniei și pe PC Pr. Sabin Mircea Belceanu, preotul misionar al protopopiatului Gherla.

12 ianuarie

În biserica din filia Rădaia, a parohiei Suceagu, protopopiatul Cluj (paroh: Pr. Petru Hațegan), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul preot Petru Berceanu, fost paroh în localitatea Vladimirescu, județul Arad. Rostește un cuvânt de mângâiere.

Face o vizită pe șantierul de pictură în tehnica mozaic din Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul inginer Ionuț Bujeniță de la Centrul Eparhial.

13 ianuarie

În localitatea Borșa, protopopiatul Cluj, în incinta Spitalului de Boli Psihice Cronice, oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noului Pavilion de Ergoterapie. Rostește un cuvânt de învățătură. Hirotonește întru sachelar pe părintele paroh Septimiu Viluț Chiciudean, iar doamnei manager Aurica Tămaș îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit

de PC Pr. Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

14 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană, la ceas de seară, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

15 ianuarie

La împlinirea a 176 ani de la nașterea lui Mihai Eminescu, în Piața „Avram Iancu” din fața Teatrului Național din Cluj-Napoca, la statuia poetului național, oficiază o slujbă de pomenire și rostește un cuvânt duhovnicesc. Asistă la cerimonialul cultural organizat cu prilejul Zilei Naționale a Culturii Române. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

Face o vizită la Mănăstirea „Înălțarea Sfintei Cruci” de la Cășiel, protopopiatul Dej. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Prot. Ioan Bufta.

16 ianuarie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Biroul Mitropolitan, prezidează ședința de programare a Sfințelor Liturghii Arhieresti ce vor fi oficiate de-a lungul anului în curs de ierarhii eparhiei.

În aula mare a Facultății de Teologie din Cluj-Napoca, asistă la conferința organizată de A.S.C.O.R., filiala Cluj, cu tema rolului

intelectualului creștin în Biserică, având ca reper personalitatea profesorului și scriitorului Alexandru Mironescu, membru fondator al Rugului Aprins, precum și la momentul festiv al lansării volumului „Limitele cunoașterii științifice” a lui Marius Vasileanu. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul instituției de învățământ.

17 ianuarie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar de tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești, protopopiatul Cluj. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

18 ianuarie

În Biserica „Nașterea Domnului” din cartierul clujean Gheorgheni (parohi: Pr. Cons. Cornel Gheorghe Coprean și Pr. Ciprian Călin Taloș), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de PC Pr. Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Capela „Sfântul Iosif” din incinta Catedralei greco-catolice din Piața Cipariu din Cluj-Napoca, participă la deschiderea Octavei de Rugăciune pentru Unitatea Creștinilor. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

19 – 23 ianuarie

Efectuează o vizită în Polonia. Vizitează monumente bisericesti, culturale și naturale din zona orașului Zakopane. Este însoțit de PC Pr. Ioan Bufta, protopopul Dejului.

24 ianuarie

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Benedict, Episcopul Sălajului.

Împreună cu Preasfințitul Părinte Benedict și Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

La statuia domnitorului Alexandru Ioan Cuza din proximitatea Catedralei din Cluj-Napoca, cu prilejul împlinirii a 167 ani de la Unirea Principatelor Române, participă la ceremonialul religios, cultural și militar organizat cu acest prilej. Oficiază o slujbă de Te-Deum și rostește o alocuțiune. Este însoțit de PC Pr. Dumitru Boca, vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, și de PC Pr. Alexandru Constantin Ciui, protopopul de Cluj-Napoca.

Primește la reședință autoritățile centrale, județene și locale, civile și militare, preoți și credincioși veniți pentru a-l felicita cu prilejul zilei de naștere. Rostește un cuvânt de mulțumire.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

25 ianuarie

În Biserica „Învierea Domnului” din cartierul Opișani al mu-

niciplului Turda (parohi: Pr. Vasile Știopei și Pr. Ioan Silivan Someșan), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură.

Oficiază slujba de binecuvântare a amplexelor lucrări realizate la casa parohială din proximitatea Bisericii „Învierea Domnului” din Turda. Rostește un cuvânt de felicitare. Hirotessește întru iconom pe părintele Ioan Silivan Someșan. Este însoțit de PC Arhid. Dan Grigore Văscu, directorul postului de radio „Renașterea”.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotessește întru duhovnic pe PC Pr. Andrei Chețan de la parohia Așchileu Mic, protopopiatul Cluj.

26 ianuarie

Examinează la disciplina Spiritualitate Ortodoxă prima serie a studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

La sediul Consiliului Județean Sălaj din Zalău, se întâlnește cu Preasfințitul Părinte Benedict, Episcopul Sălajului și cu domnul președinte Dinu Iancu Sălăjanu.

Cu prilejul Zilei Internaționale de Comemorare a Victimelor Holocaustului, în sala mare a Casei de Cultură a Sindicatelor din Zalău, participă la Conferința „We Remember... Lagărele morții”. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită la sediul Centrului Eparhial al Episcopiei Sălajului. Este însoțit de PC Pr. Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

27 ianuarie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preot la parohiile Boju (protopopiatul Cluj), Năsal și Pădureni (protopopiatul Gherla).

Cu prilejul împlinirii a 107 ani de la înființarea Jandarmieriei Transilvănene, în incinta Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj, participă la ceremonialul religios și militar organizat cu acest prilej. Oficiază slujba de sfințire a unei noi Troițe și rostește un cuvânt duhovnicesc. Conferă domnului comandant, colonel Sebastian Clițan, Ordinul „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. Este însoțit de PC Pr. Adrian Eugen Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

28 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

29 ianuarie

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, prezidează ședința anuală de lucru a Adunării Eparhiale a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. În capela instituției de învățământ asistă la slujba de Te-Deum, iar în aula mare rostește un cuvânt duhovnicesc.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei, participă la Simpozionul și Concursul Interjudețean de cultură religioasă „Bartolomeu Valeriu Anania – Vocea din agora cetății”. În cripta ierarhilor oficiază o slujbă de pomenire și rostește un cuvânt evocator. Participă la momentul festiv al lansării volumului „Proximități și mărturisiri” al părintelui Ioan Pinte de la Bistrița.

30 Ianuarie (Sfinții Trei Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan)

Cu prilejul Zilei Școlilor Teologice, în Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, împreună cu Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Hirotessește întru iconom stavrofor pe părintele Florin-Cătălin Ghiț, redactorul-șef al revistei „Renașterea” și cadru didactic la Seminarul Teologic.

În aula mare a Facultății de Teologie, asistă la momentul festiv al lansării primelor trei volume din ediția „Opere Complete”, care alcătuiesc trilogia „Cunoașterea prin tăcere”, semnate de Pr. Acad. George Remete de la Alba-Iulia. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

31 ianuarie

În biserica din Frata, protopopiatul Turda, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Anna, fiica părintelui paroh Marius-Ionuț Souca. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

Comunicat de presă

Cluj-Napoca, 29 ianuarie 2026

Bilanțul Arhiepiscopiei Clujului în anul 2025

Boi, 29 ianuarie 2026, la sediul Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, sub președinția Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, s-au desfășurat lucrările Adunării Eparhiale și a fost prezentat bilanțul activităților Arhiepiscopiei Clujului din anul 2025 sub aspect spiritual, administrativ, economic, cultural și misionar-social. Ședința Adunării a fost precedată de slujba de Te Deum săvârșită în paraclisul Facultății de către Preasfințitul Părinte Samuel Bistrițeanul.

Bilanțul activităților Arhiepiscopiei Clujului, structurate pe principalele coordonate, se prezintă astfel:

Evenimentele anului au fost:

- Proclamarea canonizării Sfântului Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj (1898-1961), marcată pe parcursul întregului an prin evenimente liturgice, academice, culturale și artistice, dintre care amintim: evenimentul cultural-editorial „Sfântul Preot Mucenic Liviu-Galaction de la Cluj – de la biografie la sinaxar”, evenimentul anamnetic „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj – mărturisitor al Ortodoxiei”, expoziția foto-documentară „Sf. Pr. Mucenic Liviu-Galaction de la Cluj”, expoziția outdoor „Sf. Pr. Mucenic Liviu Galaction de la Cluj – mărturisitor în temnițele comuniste” și Simpozionul Internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă, cu tema „O sută de ani de mărturisire și impactul lor pentru contemporaneitate”.

- Manifestările religioase și culturale ce au marcat „Anul omagial al Centenarului Patriarhiei Române” și „Anul comemorativ al duhovnicilor și mărturisitorilor ortodocși români din secolul al XX-lea”.

Misiunea în rândul tinerilor

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului a aniversat 20 de ani de când organizează activități de tineret dedicate copiilor și adolescenților, iar Centrul Misionar de Tineret „Ioan Bunea” din Sângeorz-Băi a marcat 10 ani de activitate. La nivelul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului, Arhiepiscopia Clujului a organizat și găzduit la Centrul Misionar de Tineret „Ioan Bunea” tabăra din cadrul Programului Național de Tabere pentru Tineret „Tradiție și noutate” al Patriarhiei Române.

În anul 2025 au fost organizate la Sângeorz-Băi, Mărișel, Gledin, Rogojel, Oașa și Găbud, peste **25 de tabere pentru copii și tineri**, la care se adaugă zile de tabără în parohiile din eparhie sau traininguri pentru formarea voluntarilor, întruniri la care prezența ierarhilor noștri a fost o constantă.

Colegiul Ortodox „Mitropolitul Nicolae Colan”, prin rezultatele excelente obținute la Evaluarea Națională și Bacalaureat, se plasează într-un top al celor mai bune școli din Cluj-Napoca. Școala Primară „Sfântul Stelian” din Bistrița a primit autorizația de funcționare pentru nivelul de învățământ „gimnazial” începând cu anul școlar 2026-2027, prin Ordinul Ministerului Educației și Cercetării 7105/22.12.2025.

În sprijinul tinerilor studioși, dar fără posibilități financiare, Fundația „Mitropolitul Bartolomeu” a oferit 34 de burse în valoare totală de 103.200 de lei, la care se adaugă premiile acordate de Arhiepiscopia Clujului olimpilor.

Misiunea în societate

Arhiepiscopia Clujului are în prezent în derulare **60 de proiecte și programe sociale**, care acordă adăpost, hrană, îmbrăcăminte, medicamente, îngrijiri medicale și paliative, educație copiilor și tinerilor, alină suferințele celor bolnavi și dau speranță acolo unde nu mai este.

Anul trecut, în județul Cluj, au fost inaugurate Centrul de Îngrijiri Paliative Pediatriche „Sfântul Hristofor” din Sânnicoadă, Centrul de servicii sociale „Sfânta Ana” din Dej și Așezământul pentru copii „Sfânta Sofia și fiicele sale” din Cornești.

În anul 2025 au fost acordate ajutoare financiare în valoare totală de **1.742.443 lei**, astfel: 114.960 lei din Fondul Filantropia, 452.452 lei din proiectul Cutia Milei pentru săraci, 664.867 lei din colecta organizată în Postul Crăciunului și produse alimentare în valoare de 510.164 lei prin Programul „Masa Bucuriei”, realizat în parteneriat cu Selgros și Carrefour România. La acestea se adaugă sumele din Fondul Central Misionar și Fondul de întraajutorare pastorală, în valoare de 1.129.963 lei, din care au fost ajutați preoții și parohiile lipsite de posibilități materiale.

Astfel, la nivelul Eparhiei, prin unitățile de cult, asociațiile și fundațiile eparhiale, a fost cheltuită în scop filantropic suma totală de **42.168.315 lei**, de care au beneficiat 18.730 persoane.

În Arhiepiscopia Clujului, anul trecut erau în construcție 122 de biserici, mănăstiri și edificii bisericesti, în diferite stadii, și au fost sfințite sau resfințite 37 de biserici.

La finalul anului 2025 s-au semnat contracte de finanțare pe fonduri europene, în valoare de aproximativ 8.500.000 euro, pentru dezvoltarea infrastructurii sociale din eparhie: extinderea Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca, realizarea Centrului multifuncțional cu dotări sportive și culturale „Sfântul Hristofor” din Sânnicoadă, a Centrului multifuncțional cu dotări sportive și culturale „Sfântul Paisie, Arsenie și Siluan” din Gherla, precum și a Centrului „Respiro” de îngrijire și suport de calitate pentru persoanele cu dizabilități și aparținătorii acestora, din Apahida.

Printre proiectele Arhiepiscopiei pentru anul 2026 se numără: implementarea proiectului *Reabilitare, restaurare și introducere în circuitul turistic a Catedralei Mitropolitane din Cluj*, în care sunt incluse și lucrările de mozaic, continuarea lucrărilor la Centrul Misionar Social „Sfântul Apostol Andrei” din Cluj-Napoca, la Așezământul pentru copii „Sfântul Siluan Athonitul” din Dorolea și la Așezământul „Sfântul Onufrie” din Florești, începerea lucrărilor la Centrul rezidențial pentru persoane vârstnice „Sfântul Efrem cel Nou” din Budacu de Jos, amenajarea unui magazin de obiecte bisericesti în municipiul Cluj-Napoca și realizarea unui parc fotovoltaic la Nușeni.

De asemenea, amintim seria de manifestări culturale-religioase și editoriale propuse pentru a marca 20 de ani de existență a Mitropoliei Clujului, 90 de ani de la trecerea la cele veșnice a Episcopului Nicolae Ivan, 15 ani de la trecerea la Domnul a Mitropolitului Bartolomeu Anania, 15 ani de arhierie a Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei la Cluj-Napoca, precum și tematica anului 2026, declarat în Patriarhia Română ca „An omagial al pastorației familiei creștine” și „An comemorativ al sfințelor femei din calendar (mironosițe, mucenițe, cuvivoase, soții și mame)”.

Dialogul dintre cler și mireni în Biserică

Conform Statutului pentru organizarea și funcționarea Bisericii Ortodoxe Române, Adunarea eparhială este organismul deliberativ pentru toate chestiunile administrative, economice, culturale, social-caritative și misionare ale Eparhiei. Aceasta se compune din reprezentanți ai clerului și credincioșilor, în proporție de o treime clerici și două treimi mireni, aleși pe termen de 4 ani, numărul total al membrilor fiind de 30.

Implicarea miren timerilor în actul de organizare a vieții bisericesti reprezintă o componentă esențială a Ortodoxiei românești, care pune accent pe conlucrarea celor două dimensiuni ale Bisericii: poporul și clerul. În acest sens, la finalul anului trecut a fost înființată Asociația Culturală Ortodoxă „Nicolae Ivan” a miren timerilor intelectuali din Mitropolia Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Biroul de presă al Arhiepiscopiei Clujului

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscop și Mitropolit **ANDREI ANDREICUȚ**

Membri:

Consilier cultural Pr. dr. Cornel Coprean,
Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Directorul Editurii Renașterea:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista.renasterea@gmail.com

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Diac Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea-Gelu Buta, Darius Echim,
Arhid. Claudiu-Ioan Grama, Protos. Maxim (Morariu),
Nicoleta Pălimaru, Elena Părvu, Pr. Stelian Tofană,
Pr. Eugen-Adrian Truța.

„Dragostea nu cade niciodată!” 1 Corinteni 13, 8

Alexandra-Mădălina Sălvan

Nentru vremurile seculare în care trăim, luna februarie este o lună în care modurile de exprimare a afecțiunii și a iubirii lumesti abundă prin diverse manifestări vizuale. Buchetele de flori, inimile roșii din vitrinele magazinelor ridică semne de întrebare și interogații reflexive. „Acesta să fie izvorul de unde izvorăște iubirea cea adevărată?”. Într-adevăr, iubirea poate fi menținută prin gesturi mici, care să transmită grija, atenția și prețuirea noastră față de cineva, dar acestea nu substituie temeiul real al iubirii. La baza lumii stă iubirea. Lumea cu toate darurile sale a fost creată din Iubire de către Iubire și prin iubire.

Referitor la actul prin care lumea a fost creată, Sfântul Părinte Mărturisitor Dumitru Stăniloae nota următoarele: „Iubirea dintre cele Trei Persoane dumnezeiești este singura explicație pentru actul creației.” Astfel, așa cum afirmă sfinții teologi, din iubire, totul a prins contur și a fost adus la viață. Psalmistul David întărește prin a spus că: „El a zis și s-au făcut, El a poruncit și s-au zidit” (Ps. 32, 9).

De unde știm că acest act al Creației a fost pur din iubire? Pentru că însăși Sfânta Treime este modelul iubirii desăvârșite. În icoana Sfintei Treimi a lui Andrei Rubliov – ca și în celelalte icoane de acest tip – cei trei îngeri sunt așezați în jurul unei mese, care are a în mijloc o cupă – simbol al jertfei răscumpărătoare a Mântuitorului Hristos. Această reprezentare își are temeiul în cadrul scrierilor vechitestamentare, în episodul petrecut la stejarul Mamvri. „Apoi Domnul S-a arătat iarăși lui Avraam la stejarul Mamvri, într-o zi pe la amiază, când ședea el în ușa cortului său. Atunci ridicându-și ochii săi, a privit și iată trei Oameni stăteau înaintea lui; și cum l-a văzut, a alergat din pragul cortului său în întâmpinarea lor și s-a închinat până la pământ. Apoi a zis: «Doamne, de am aflat har înaintea Ta, nu ocoli pe robul tău! Se va aduce apă să Vă spălați picioarele, și să Vă odihniți sub acest copac. Și voi aduce pâine și veți mânca, apoi Vă veți duce în drumul Vostru, întrucât treceți pe la robul Vostru!»” (Facere 18, 1-5).

Mitropolitul de Volokolamsk și teologul rus Ilarion Alfeyev, în cartea sa *Taina Credinței – Introducere în teologia dogmatică ortodoxă*, făcând trimitere la icoana lui Andrei Rubliov, susține că „în această icoană găsim aproape întipărită iubirea divină care domnește în cadrul Treimii și a cărei manifestare supremă se traduce prin jertfa răscumpărătoare a Fiului” (Ilarion Alfeyev, mitropolit de Volokolamsk, *Taina Credinței – Introducere în teologia dogmatică ortodoxă*, Editura Doxologia, Iași, 2014, p. 74). Referitor la această iubire, Sfântul Filaret al Moscovei consemna următoarele: „iubirea Tatălui răstignitor, a Fiului Cel răstignit și iubirea Duhului Sfânt sunt biruitoare prin puterea crucii.”

Această iubire a „biruit” și porțile de netrecut, care țineau ferecată inima tânărului Saul, viitorul apostol Pavel. Întâlnirea sa cu Domnul Hristos pe drumul Damascului l-a făcut să simtă adevărata iubire a Mântuitorului pe care îl prigonea cu atât de multă ardoare și i-a deschis cugetul ca să înțeleagă mesajul Evangheliei. Astfel, de la cel care „s-a făcut părtaș la uciderea” lui Ștefan (Fapte 8, 1) și sufla „amenințare și ucidere împotriva ucenicilor Domnului”, Sfântul Apostol Pavel a ajuns să-L predice pe Hristos – chiar cu prețul vieții – și să scrie unul dintre cele mai frumoase capitole din Sfânta Scriptură, anume capitolul 13 din întâia epistolă către Corinteni:

De aș grăi în limbile oamenilor și ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare și chimval răsunător. Și de aș avea darul prorociei și tainele toate le-aș cunoaște și orice știință, și de aș avea atâta credință încât să mut și munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt. Și de aș împărți toată avuția mea și de aș da trupul meu ca să fie ars, iar dragoste nu am, nimic nu-mi folosește. Dragostea îndelung rabdă; dragostea este binevoitoare, dragostea nu pizmăiește, nu se laudă, nu se trufește. Dragostea nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se aprinde de mânie, nu gândește răul. Nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr. Toate le suferă, toate le crede, toate le nădăjduiește, toate le rabdă. Dragostea nu cade niciodată. Cât despre prorocii – se vor desființa; darul limbilor va înceta; știința se va sfârși; Pentru că în parte cunoaștem și în parte prorocim. Dar când va veni ceea ce e desăvârșit, atunci ceea ce este în parte se va desființa. Când eram copil, vorbeam ca un copil, simțeam ca un copil; judecam ca un copil; dar când m-am făcut bărbat, am lepădat cele ale copilului. Căci vedem acum ca prin oglindă, în ghicitură, iar atunci, față către față, acum cunosc în parte, dar atunci voi cunoaște pe deplin, precum am fost cunoscut și eu. Și acum rămân acestea trei: credința, nădejdea și dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea. Astfel, din perspectiva Sfântului Apostol Pavel, dragostea este piatra de temelie a vieții, a zidirii și a mântuirii.

Cât de frumos ne vorbește, precum un tată copiilor săi: „dragostea nu se poartă cu necuviință.” Altfel spus, nu se poartă cu patimă, cu poftă sau desfrânare. Dragostea creștină este cea care te duce spre Biserică, spre mântuire, iar nu spre pofte care pierd sufletele. Iubirea adevărată dintre doi oameni este aceea care nu caută ale sale, nu se trufește, nu se schimbă odată cu împrejurările (sau interesul), ci rabdă totul, crede totul, nădăjduiește totul. Într-o lume în care dragostea este adesea confundată cu plăcerea sau interesul, iubirea plăcută lui Dumnezeu rămâne curată și jertfelnică – asemenea iubirii lui Hristos pentru Biserica Sa, mireasa. Iubirea adevărată, scara către cer, nu

obligă și nu duce spre lucruri trecătoare menite să bucure doar pe moment, ci deschide poarta largă a veșniciei. Adesea avem impresia că iubirea se limitează la clipele trăite pe acest pământ sau în cadrul unei relații, dar dragostea cea adevărată nu este mărginită de granițele timpului. În Sfânta Evanghelie după Ioan, Evanghelia Iubirii, acesta relatează evenimentul nunții din Cana Galileii (Ioan 2, 1-11). La îndemnul Maicii Sale, Hristos îi binecuvântează pe miri și îi ajută într-un moment greu, scăpându-i de rușinea care îi aștepta din cauza terminării vinului. Mântuitorul Hristos și Maica Domnului sunt sprijinul mirilor aflați la începutul vieții lor de familie. Printr-o simplă rugămintă, poate printr-un simplu suspin al inimii celor doi care deveniseră un trup, Preasfânta Născătoare de Dumnezeu a mijlocit cu dragostea ei de mamă pentru aceștia. „Și sfârșindu-se vinul, a zis mama lui Iisus către El: nu mai au vin” (Ioan 2, 3).

Atât în momente de fericire, cât și de cumpănă, **Dragostea este cea care nu cade niciodată.** Dacă însă a căzut ca răspuns împotriva ispitelor, atunci nu a fost dragoste. Făcuți din iubire tindem întotdeauna să iubim și să fim iubiți, dar să avem grijă, căutând cu atenție și prin rugăciune să vedem dacă acea iubire este pe placul lui Hristos și ne este benefică urcușului nostru duhovnicesc. Să-i avem ca exemplu pe Sfinți și să privim iubirea prin ochii lor, așa încât diavolul să nu ne altereze percepția asupra iubirii în adevărata ei profunzime. Chiar dacă în unele momente avem impresia că lumea s-a sfârșit (în urma unei despărțiri sau a unei dureri pricinuite de lipsa de dragoste), să ne amintim că toate sunt în mâna Creatorului și că toate sunt spre folosul nostru, întrucât „la voi însă și perii capului, toți sunt numărați” (Matei 10, 30). Cum ar putea Cel ce ne poartă atâta grijă și iubire să uite de noi? Precum focul are nevoie de lemn pentru a nu se stinge, așa și dragostea dintre doi oameni are nevoie de focul dragostei Dumnezeiești pentru a nu fi stinsă prin patimi, întrucât „taina aceasta mare este” (Efeseni 5, 32).

Vinul din Cana, vinul din cana Galileii

Eliza-Adelina Purcaru

Vinul din cana de după dvera Altarului,
vinul din cana fără toartă de aur,
vinul cel tare, aromat,
vinul din Cana de aur, din Strugurele cel Viu,
vinul mă îmbată
îmi crește în mine simțuri nebănuite,
virtuți descoperite
sub valuri adormite de sânge,
vălurite de Sângele Tău,
ridicate amorțite de miremele Tale.
Vinule cel bun al Galileii,
de Soare copt, de buze sorbit,
mărturisitoare de martiri,
Și tare, și proaspăt,
și adânc sub pielea mea,
în inimă pătrunde-mi,
intrând și nesfârșindu-Ți pătrunsul.
Încep să înțeleg că adâncimea ochilor nu e un joc de cuvinte,
Că lumea întreagă și miile de galaxii se învârt
în jurul stropului de Sânge al Tău
de pe buzele martirului mărturisitor,
de pe buza canei cu vin din Galileea,
fără toartă, de aur, într-un picior,
cana de vin de după dvera Altarului,
cana adâncului duhului meu.

Inteligența umană între învățarea tradițională și cea digitalizată

Claudia Chiorean

Lxperiența umană și studiile științifice susțin că învățarea scrierii și citirii realizate în mod tradițional conduc la dezvoltarea anumitor conexiuni neuronale, adică la dezvoltarea operațiilor gândirii logice – descompunerea conceptului, analiza comparativă, sinteza, generalizarea și abstractizarea. Fără una dintre aceste operații, nu se mai poate ajunge la abstractizare în mod corect, și astfel apar erorile de gândire. Pe de altă parte, instruirea digitalizată dezvoltă alte abilități în detrimentul celor dobândite de generațiile anterioare. Dacă învățarea tradițională stimula gândirea profundă, analitică și critică, digitalizarea oferă posibilitatea informării rapide, fără efortul personal de sinteză, fără răgazul unei analize profunde. Digitalizarea satisface din plin comoditatea gândirii, selectivitatea, oferă disparitatea informației, globalitatea ei și imensul volum de date pe care sistemul de receptare uman nu reușește să-l proceseze concomitent.

Cu mulți ani în urmă, când un copil se adănea în studiu, cei din jur se trezeau îngrijorați să-i atragă atenția că ar putea să orbească, „să i se strice capul”, să înnebunească. Sunt memorabile figurile romantice ale tinerilor palizi, supti de seva vieții și a sănătății, care învață neîntrerupt și care scriu și rescriu cu penițele deja tocite la lumini clar-obscur. Astăzi, zâmbim când ne gândim la îngrijorarea rareori motivată. Da, au existat unele exagerări, care au dus uneori la rezultate nedorite, dar asta se întâmpla cu mult timp în urmă.

Astăzi, părinții au aceeași grijă: să nu pătească nimic rău copiii lor. Diferența e că, de data aceasta, nu cartea și penița sunt pricina îngrijorărilor legate de posibilele probleme de sănătate mintală, ci foarte atractiva tehnologie digitală, care a produs inevitabil (și poate chiar ireversibil) trecerea de la învățarea tradițională la cea digitalizată, de la scrisul cu pixul la scrisul la calculator. În prezent, copiii nu se mai folosesc de mediul digital doar pentru jocuri și navigare virtuală, ci și pentru studiul lor în toate etapele sale, de la clasele primare până la anii de facultate. Deși roadele acestei tranziții au părut, inițial, de mare utilitate, tot mai mulți părinți observă multiple schimbări negative în rândul copiilor lor. Deficiențele de atenție și concentrare, slăbirea capacităților mintale, a puterii de judecată și a motivației au început să tragă mari semnale de alarmă. Astfel, mulți se întreabă: „Cât de îndreptățiti suntem să ne îngrijorăm și să limităm timpul expunerii propriilor noștri copii la sursele digitale, fie ele chiar și pentru pregătirea școlară?”.

Efectele digitalizării asupra funcționării creierului

Răspunsurile pot veni din mai multe surse, dar niște studii recente din domeniul neuroștiințelor arată că o serie de afirmații demonstrate științific încep să se coreleze. Legătura dintre funcționarea neuronală a creierului și fenomenul digitalizării e unul dintre aspectele problematice care se află de ani buni în atenția cercetătorilor din lumea occidentală. În anii 2000, cercetătorii Jean-Luc Velay (cercetător la Laboratorul de Neuroștiințe Cognitive de la Marseille) și Marieke Longcamp (conferențiar) descopereau un efect surprinzător al digitalizării asupra funcționării creierului. Pentru a înțelege fenomenul la care se referă, aceștia au prezentat reacțiile unei persoane complet imobilizate în timp ce privește o literă de tipar, pe care a învățat să o scrie de mână. Chiar dacă mâinile nu puteau fi mișcate, în momentul privirii, zonele funcțiilor motrice (ce țin de mișcare) ale creierului s-au activat, ceea ce demonstrează existența unei legături între imaginea citită și mișcarea pe care o persoană o face cu mâna pentru a scrie această imagine.

Cei doi cercetători și-au exemplificat materialele analizând rezultatele a două grupe de copii: una în care aceștia deprinseseră scrisul doar pe tabletă, iar cealaltă în care învățaseră să scrie utilizând metoda tradițională. La final, oamenii de știință le-au arătat copiilor literele din nou și i-au întrebat dacă erau aceleași cu cele pe care tocmai le scriseseră. Rezultatele grupei formate din copiii ce scriseseră de mână au fost net superioare. Explicația constă în simplul fapt că activarea memoriei motrice duce la recunoașterea mentală a literelor, lucru pe care digitalizarea, scrisul la calculator, nu reușește să-l facă la fel de bine și de repede. O consecință derivată din această corelație este și aceasta: noi, cei care am învățat scrisul și cititul pe caiet, cu pixul sau stiloul, suntem personajele care greșim cel mai frecvent în momentul în care trebuie să redactăm ceva pe suport electronic sau când tastăm la calculator. Avantajul nostru se manifestă atunci când avem de interpretat ceea ce vedem sau scriem într-o manieră nouă, critică, argumentativă.

Aceste rezultate obținute în urma studierii efectelor de multe ori negative, pe care alfabetizarea digitalizată le poate avea asupra IQ-ului, au mai fost corelate și cu studii din alte categorii ale cercetării umane, precum: educație, dezvoltare neuronală umană, inteligență generală și specifică. „IQ-ul” sau „coeficientul de inteligență” – acronimul expresiei *intelligence quotient* – reprezintă un concept și un scor derivat din diferite teste standardizate prin care se încearcă măsurarea inteligenței. Totuși, pentru a înțelege ce presupune măsurarea inteligenței, e important să știm că prin „inteligență” oamenii de știință se referă la aptitudinea generală a individului de a-și adapta conștient gândirea unor cerințe noi, la capacitatea spirituală de adaptare generală la noile cerințe și condiții ale vieții.

Din această perspectivă, în anii industrializării accentuate, testele au arătat că nivelul IQ-ului la adolescenții de 18 ani a crescut din anii 1930 până în anii 1990 cu 13,8 puncte. Acest fenomen, care susține tendința de creștere a IQ-ului și evoluția minții umane de la o etapă istorică la alta, este cunoscut în literatura de specialitate drept *fenomenul Flynn* – de la numele Profesorului James Flynn de la Universitatea din Otago, Noua Zeelandă, care a realizat aceste studii în 1984. Pe de altă parte, începând cu anii 1990, studiile au arătat că nivelul IQ-ului la aceeași categorie de vârstă, cea de 18 ani, a scăzut. Una dintre explicații are în centru progresul pe care omul l-a promovat în mod consecvent de-a lungul evoluției umane. Fie că vorbim despre progres la nivel tehnic, fie că ne referim la cel cultural, social sau civic etc., ființa umană a încercat să găsească în mod constant resurse noi, utile, facile pentru a obține un raport de beneficii maxime și efort minim. Acest lucru explică tendința actuală de substituție a elementelor specific umane de către gadgeturi, softuri și instrumente sau spații create în digital, care vor duce treptat la scăderea IQ-ului. Această tendință de scădere, descoperită de Richard Lynn și recunoscută chiar și de James Flynn, se numește *fenomenul non-Flynn*.

Pot fi mijloacele tehnice inovatoare utilizate eficient?

Între fenomenul Flynn și opusul său, non-Flynn, educația și metodele de învățare ocupă un rol important. Rezultatele unor studii realizate cu scopul de a sublinia creșterea sau descreșterea IQ-ului sunt controversate, având în vedere dificultatea de a obține rezultate valide și fidele. Cu toate acestea, educația în scopul utilizării eficiente a mijloacelor tehnice inovatoare poate constitui soluția pentru dezvoltarea continuă a IQ-ului, alături de stimularea interesului, menținerea motivației, lărgirea orizontului informațional etc., pe care noua tehnologie le implică.

Marele semn de întrebare se referă, totuși, la tipul de adaptabilitate neuronală pe care creierul uman o va dobândi în contextul digital actual. Alte întrebări care denotă direcția greșită în care lucrurile par să meargă sunt: „Noile conexiuni neuronale vor crește capacitatea de a gândi critic sau o vor scădea?”, „Din moment ce operațiile gândirii sunt simplificate substanțial prin accelerarea proceselor și prin căile scurte de receptare a informației, cum se va dezvolta totuși gândirea critică a individului digitalizat, obișnuit să primească informația predefinită, instant, fără efort neuronal propriu?”, „Copiii digitalizați – generația 2.0, generația Web – vor gândi în tiparele oferite de mediul online?”, „Ce se va întâmpla cu ei dacă vor fi deconectați de la această sursă de informații? Vor putea răspunde adaptativ la mediul propus? Vor putea rezolva cu succes noile provocări pe care lipsa spațiului online le presupune?” sau „În lipsa soluțiilor oferite de calculator, vor îmbrățișa orice variantă propusă din mediul exterior, fără a avea capacitatea de analiză critică, personală, profundă?”.

Ceea ce Marshall McLuhan anticipa odată cu dezvoltarea tehnologiilor prin sintagma *satul global* pare să se realizeze și în sensul nivelării registrului reacțiilor, la nivelul varietății și complexității lor, la nivelul gândirii. Întreaga lume devine un sat global, în care unitatea de gândire, de acțiune și de credințe, valori, norme va constitui premisa fundamentală.

Într-o notă exagerată, inspirată din teoria conspirației, s-ar putea formula întrebări precum: „Este cineva interesat ca adolescenții, viitorii maturi productivi, să nu poată gândi la fel de bine și de profund pe măsura evenimentelor pe care le trăiesc?”, „Nu au fost anticipate aceste tipuri de consecințe?”, „Care vor fi soluțiile pentru prevenirea sau atenuarea fenomenului?” sau „Este sistemul de învățământ și educație o soluție?”. Acestea sunt doar câteva întrebări la care oamenii de știință actuali, specialiști în Psihologie Umană, în Neuroștiințe sau în Digitalizare, ar fi bine să obțină răspunsuri cât mai convingătoare și argumentate. Viitorul nostru, ca omenire, depinde de modul cum ne educăm copiii, de doza de digitalizare pe care le-o administrăm zilnic.

Studiile longitudinale realizate asupra grupelor de copii care astăzi învață să scrie doar pe tablete ar putea oferi, în perspectivă, multe răspunsuri cu privire la efectele digitalizării asupra IQ-ului tinerilor într-un context educațional formal și non-formal. Spaima de utilizare a calculatorului ar putea dispărea dacă s-ar cunoaște modalitățile optime – pentru creierul uman – de utilizare a acestor noi mijloace de comunicare deosebit de atractive.

Dincolo de toate acestea, frumusețea vieții reale, acum și aici, respirată clipă de clipă, îmbrățișată privire cu privire, nu va putea fi niciodată concurată de oricare dintre lumile virtuale. Răcoarea unei brize alunecând pe față, mângâierea unei raze mijite în zori, aroma unei cafele fierbând la ibric sau gustul unei înghețate reci în vară nu pot fi substituite de nici cele mai subtile și mai prietenoase produse digitale imaginate vreodată până astăzi.

Bibliografie:

- Flynn, James R. (2009), *What Is Intelligence: Beyond the Flynn Effect* (expanded paperback Ed.), Cambridge: Cambridge University Press, ISBN 978-0-521-74147-7. Lay summary (18 July 2010);
- Flynn, James R. (2012), *Are We Getting Smarter? Rising IQ in the Twenty-First Century*, Cambridge: Cambridge University Press, ISBN 978-1-107-60917-4. Lay summary (16 May 2013);
- Greenfield S. (2015), *Mind change: How digital technologies are leaving their mark on our brains*. Random House;
- Longcamp, Marieke, Marie-Thérèse Zerbato-Poudou, and Jean-Luc Velay (2005), “The Influence of Writing Practice on Letter Recognition in Preschool Children: A Comparison between Handwriting and Typing”, *Acta psychologica*.
- Sprenger, Marilee (2010), *Brain-Based Teaching in the Digital Age*, ERIC. ISBN: ISBN-978-1-4166-0918-6;
- Strangelove, M. (2015), *The empire of mind: Digital piracy and the anti-capitalist movement*, University of Toronto Press;
- Trimble, Abby J. (2011), “Exploring the Flynn Effect: A Comprehensive Review of the Causal Debate”, CMC Senior Theses, Paper 270;
- www.revistasinteza.ro/impactul-tehnologiei-asupra-dezvoltarii/

Echipa: Tatiana Onilov

Anca-Maria Bica, Daria-Maria Călugăru, Maria Fărcaș,
Andreea Gînga, Maria-Magdalena Goia, Bogdan Herțeg,
Alexandra-Mădălina Sălván

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com